

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021-2025

CRPS | Centrum Rozwiązywania
Problemów Społecznych

 EDUKACJA

 SZKOLENIA

 BAiC

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WSTĘP	4
ROZDZIAŁ I MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
1.1.1. Dokumenty krajowe	5
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	6
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	7
2.1. Charakterystyka gminy	7
2.1.1. Położenie	7
2.1.2. Demografia i zasoby mieszkaniowe.....	9
2.1.3. Oświata.....	11
2.1.4. Kultura i sport.....	12
2.1.5 Pomoc społeczna	15
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne	19
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	21
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MOPS	22
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Miejskiej Hel. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	27
2.2.2.1. Ubóstwo	28
2.2.2.2. Niepełnosprawność	29
2.2.2.3. Długotrwała lub ciężka choroba.....	30
2.2.2.4. Bezrobocie.....	31
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	32
2.2.2.6. Uzależnienia	34
2.2.2.7. Przemoc w rodzinie	39

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Miejskiej Hel	42
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Miejskiej Hel w opinii dorosłych mieszkańców	43
2.3.2. Problem uzależnień na terenie Gminy Miejskiej Hel- dorośli mieszkańcy	44
2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Miejskiej Hel	52
2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Miejskiej Hel	57
2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Miejskiej Hel	59
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	81
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	81
2.4.2. Analiza SWOT	87
RODZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MIEJSKIEJ HEL NA LATA 2021-2025.....	91
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	91
3.2. Realizacja strategii	95
3.2.1. Cele i kierunki działań	95
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	105
3.2.3. Źródła finansowania	107
Spis tabel	108
Spis wykresów	109

WYKAZ SKRÓTÓW

HUTW- Helski Uniwersytet Trzeciego Wieku

MKRPA- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPS- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MZI- Miejski Zespół Interdyscyplinarny

PARPA- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP- Powiatowy Urząd Pracy

ZSO- Zespół Szkół Ogólnokształcących

WSTĘP

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Miejskiej Hel na lata 2021-2025.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021-2025 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021-2025 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021-2025 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Puckiego na lata 2016-2025;
- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miejskiej Hel;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hel;
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel.

RODZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Miejska Hel położona jest w północnej Polsce, województwo pomorskie, powiat pucki. Siedzibą gminy jest miasto Hel. Gmina zajmuje około 21 km² i znajduje się na samym końcu Mierzei Helskiej (jej długość wynosi ok. 34 km), w odległości ok. 13 km od Jastarni, 35 km od Władysławowa i ponad 80 km od aglomeracji gdańskiej.

Szerokość półwyspu wynosi u nasady od 200 do 500 metrów, a w rejonie miasta Hel 2,9 km. Mierzeja Helska (Półwysep Helski) to wąski pasek piaszczystego lądu, otoczony od północy Bałtykiem, a od południa Zatoką Pucką. Powstał on dzięki prądom morskim, które niosły piasek wypłukiwany z dna morskiego. Kształtował się stopniowo, najpierw jako ławica, która tworzyła małe wysepki mające w końcu połączyć się i utworzyć ten wąski pasek piasku zwany dziś Helską Kosą. Od północy brzeg półwyspu jest wyrównany. Znajduje się tam wał wydmowy oraz szerokie plaże. Fale oraz kra lodowa spowodowały, że od południowej strony linia brzegowa jest pofałdowana.

Hel leży na wysokości ok. 0,8 m n.p.m. Grunty rolne zajmują obszar 7 ha (0,3% ogólnej powierzchni). Powierzchnia terenów leśnych wynosi 1726 ha (ok. 81% obszaru miasta). Pozostałe tereny (w tym tereny zabudowane) zajmują 394 ha i stanowią ponad 18,5% całkowitego obszaru miasta.

Zewnętrzne połączenia komunikacyjne miasta są realizowane w oparciu o drogę wojewódzką nr 216, linię kolejową relacji Reda – Władysławowo – Hel łączącą Hel z Trójmiastem oraz drogi wodne (połączenie żeglugowe z miejscowościami położonymi nad Zatoką Gdańską, w tym w sezonie letnim tzw. tramwaje wodne). Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej są drogi powiatowe i gminne obsługujące ruch lokalny.

Rycina 1. Mapa Gminy Miejskiej Hel.

Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców miasta jest turystyka, rybołówstwo i przetwórstwo rybne. Na obszarze miasta zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe i pensjonaty oraz kwatery prywatne. Szacuje się, że istniejąca baza noclegowa i gastronomiczna umożliwi przyjęcie kilku tysięcy turystów i wczasowiczów w sezonie letnim. Na terenie miasta występują rezerwy terenów pod budownictwo mieszkaniowe, hotelowo –pensjonatowe, rekreacyjne i usługowe.

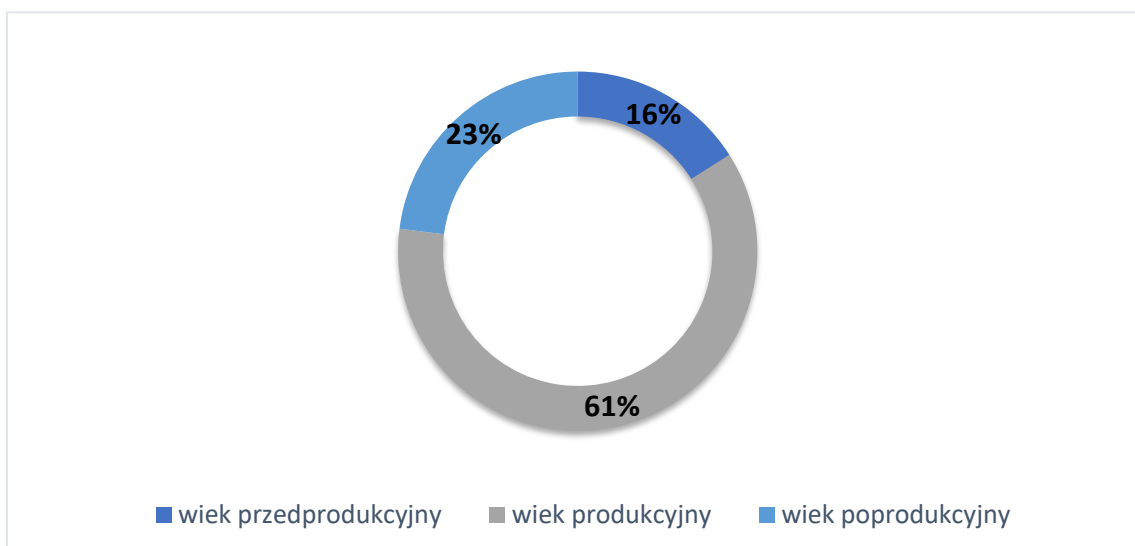
Miasto Hel obok unikalnych walorów krajobrazowych i specyficznego mikroklimatu z dużą obecnością jodu, może poszczycić się także licznymi obiektami o wartości historycznej i kulturowej, wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Pomorskiego.

2.1.2. Demografia i zasoby mieszkaniowe

Gminę Miejską Hel na koniec 2019 roku zamieszkiwało 3126 mieszkańców, z czego 51% stanowią kobiety, a 49% mężczyźni. Liczba ludności Helu od kilku lat utrzymuje się na poziomie ponad 3 tysięcy mieszkańców. 61% mieszkańców Gminy Miejskiej Hel jest w wieku produkcyjnym, 23% w wieku poprodukcyjnym, a 16% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym.

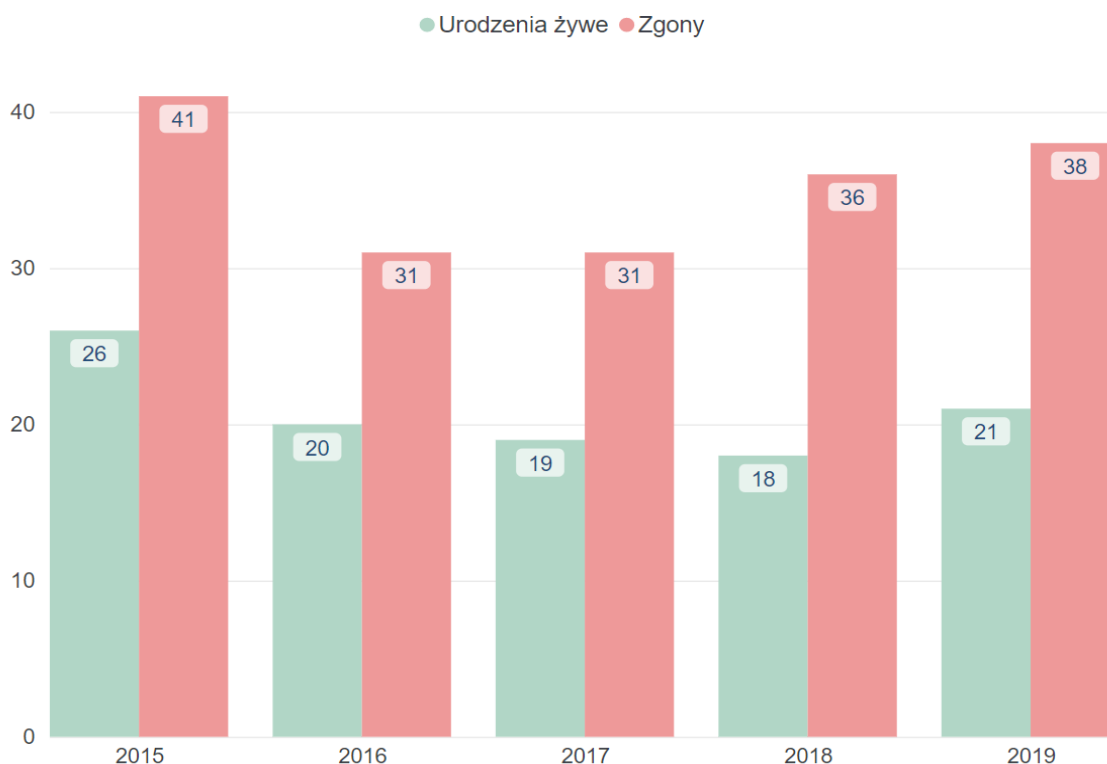
Odnosząc się do analizy zaprezentowanych poniżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 1. Ludność Miejskiej Hel w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.

Dane przedstawione w poniższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w Gminie Miejskiej Hel na dzień 31.12.2019 wynosił -17. W 2019 roku urodziło się 21 dzieci oraz odnotowano 38 zgonów. Ten niekorzystny trend utrzymuje się od kilku lat i nie rekompensuje go większa liczba zameldowań mieszkańców na pobyt stały w stosunku do liczby wymeldowań. Niekorzystna sytuacja demograficzna Helu z jednej strony wpisuje się w trendy ogólnopolskie, jednakże z drugiej, świadczy o zmieniającym się wciąż charakterze Helu, w którym rolę dominującą przejmują funkcje turystyczno- usługowe.

Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Hel w latach 2015-2019.

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest mieszkanie i związana z tym kwestia dostępności mieszkaniowej, w szczególności dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym zakresie ogromną rolę odgrywa samorząd i jego polityka mieszkaniowa. Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego², w latach 2018-2019 mieszkań w Gminie Miejskiej Hel pozostawała na zbliżonym poziomie: 1776 mieszkań w 2018 roku oraz 1801 mieszkań w 2019 roku. W 2019 roku oddano 25 nowych mieszkań w gminie. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Z danych Urzędu Miasta Hel wynika, że w latach 2018-2019 zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Hel wynosił 55 lokali komunalnych, z czego 10 to mieszkania socjalne. W latach 2018-2020 liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy wyniosła odpowiednio 10, 11 i 12. Inwestycje mieszkaniowe prowadzi Gmina Miejska Hel.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. W roku 2018 w Gminie Miejskiej Hel udzielono 387 takich świadczeń, a w roku 2019- 336 świadczeń.

2.1.3. Oświata

Zadania z zakresu edukacji na terenie Gminy Miejskiej Hel w roku szkolnym 2019/2020 realizowane były w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Helu, dla którego organem prowadzącym jest Gmina Miejska Hel. W skład Zespołu Szkół wchodzi:

1. Przedszkole;
2. Szkoła Podstawowa;
3. Liceum Ogólnokształcące.

W ZSO w Helu w systemie jednozmianowym uczy się ponad 400 uczniów. Uczniowie wraz z nauczycielami aktywnie uczestniczą w tworzeniu wizerunku miasta i szkoły. W roku szkolnym 2019/2020 uczniowie brali udział w licznych zawodach sportowych oraz wydarzeniach naukowo- kulturalnych, m.in. takich jak:

- Cykl spotkań w Muzeum Obrony Wybrzeża pn. „Szlakiem obrońców Helu”;
- „Tydzień Edukacji Globalnej”;
- Akcja pn. „Podziel się cukierkiem”;
- Akcja pn. „Góra grosza”;

---

² https://gdansk.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_pomorskie/portrety_gmin/powiat_pucki/hel.pdf (dostęp: 30.03.2021)

➤ Ogólnoswiatowy Program Edukacyjny pn. "Odyseja umysłu".

Na terenie Gminy Miejskiej Hel swą działalność prowadzi również Helski Uniwersytet Trzeciego Wieku „Uniwersytet pod Żaglami”. Uniwersytet działa w ramach Stowarzyszenia Klubu Seniora „Jantar” w Helu. Ideą powołania HUTW jest uaktywnienie osób będących na emeryturze, rencie, niepełnosprawnych, samotnych, pozbawionych pracy, w celu nabywania przez nich nowych i doskonalenie posiadanych umiejętności. Celem działalności HUTW jest umożliwienie słuchaczom (uczestnikom) realizowania – w atrakcyjny sposób, własnych pasji i marzeń w gronie osób o wspólnych zainteresowaniach poprzez tworzenie programu w formie wykładów, seminariów, warsztatów i kół zainteresowań, a także dobrowolny udział w zajęciach bez egzaminów, zaliczeń, ocen.

2.1.4. Kultura i sport

Działalność kulturalna na terenie Gminy Miejskiej Hel obejmuje przede wszystkim realizowane przedsięwzięcia przez pracowników Urzędu Miasta Hel, placówki oświatowe, Miejską Bibliotekę Publiczną w Helu, Ochotniczą Straż Pożarną, muzea, Teatr w Remizie oraz organizacje społeczne i kościelne. W Gminie Miejskiej Hel corocznie organizuje się szereg różnych przedsięwzięć i wydarzeń, które mają na celu integrację mieszkańców, edukację oraz wspólne spędzanie czasu wolnego.

W 2019 roku na terenie Gminy Miejskiej Hel zorganizowano łącznie 30 imprez kulturalnych. Należy wśród nich wymienić na przykład takie wydarzenia jak:

- Święto Miasta,
- D-Day Hel,
- Letni Międzynarodowy Festiwal Kultury i Sztuki w Helu,
- XIII edycja Teatru w Remizie.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Helu jest samorządową instytucją kultury, mieszczącą się w sferze finansów publicznych i działającą w ramach ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Biblioteka służy zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa miasta Helu i osób przebywających na terenie miasta Helu oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do zadań Biblioteki należy:

- ✓ gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego rejonu;

- ✓ udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży;
- ✓ sporządzanie i rozpowszechnianie informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych;
- ✓ popularyzacja książki i czytelnictwa;
- ✓ współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa miasta Helu;
- ✓ doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej;
- ✓ upowszechnianie wiedzy oraz rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- ✓ rozwój kultury i ochrona dziedzictwa kulturalnego regionu;
- ✓ uczestniczenie w organizowaniu życia kulturalnego w mieście;
- ✓ rozwijanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych;
- ✓ współdziałanie z Powiatową oraz Wojewódzką Biblioteką Publiczną;
- ✓ realizacja innych zadań uzgodnionych z organizatorem i/lub Wojewódzką Biblioteką Publiczną.

Biblioteka może podejmować również inne niż wymienione powyżej działania z zakresu działalności kulturalnej, wynikające z potrzeb środowiska lokalnego.

Na terenie Gminy Miejskiej Hel funkcjonuje również Helski Kompleks Muzealny w skład którego wchodzi:

1. Muzeum Obrony Wybrzeża,
2. Muzeum Helu,
3. Muzeum Kolei Helskiej,
4. Bateria Laskowskiego.

Teatr w Remizie w Helu jest jedynym teatrem na skalę Europy, który od 2007 roku odbywa się w czynnej remizie Ochotniczej Straży Pożarnej w Helu. Wstęp na spektakle i spotkania jest bezpłatny, obowiązuje jedynie wcześniejsza rezerwacja miejsc.

Gmina Miejska Hel posiada również dobrą bazę rekreacyjno- sportową. Na terenie miasta znajdują się m.in. Miejska Hala Sportowo- Widowiskowa wraz z Klubem Fitness, Miejska Sala Gimnastyczna, zewnętrzne centrum fitness, boisko miejskie, korty tenisowe i malownicze ścieżki rowerowe.

W 2019 roku w Helu odbywały się liczne wydarzenia sportowe zorganizowane przez Gminę Miejską Hel lub przy jej współudziale. Należy wśród nich wymienić m.in.:

- ✓ V Zlot Morsów w Helu,
- ✓ Powiatowe Mistrzostwa Nauczycieli Szkół Podstawowych, Gimnazjalnych i Ponadgimnazjalnych w Badmintonie Drużynowym,
- ✓ Test Coopera,
- ✓ IV Maraton Północy „Bieg Czterech Latarni” Hel-Jastarnia-Rozewie,
- ✓ I Helski Bieg na początku Polski w ramach 80 rocznicy Obrony Helu,
- ✓ Turniej Tenisowy o Puchar Burmistrza Helu z okazji 15- lecia kortów „Barakuda” w Helu.

Poza tym na terenie Gminy Miejskiej Hel działa Miejski Zjednoczony Klub Sportowy Hel. Klub ten jest stowarzyszeniem kultury fizycznej i uczestniczy we współzawodnictwie sportowym. Siedzibą klubu jest Miejska Hala Sportowo- Widowiskowa w Helu. Klub działa na podstawie obowiązujących przepisów w szczególności: ustawy o kulturze fizycznej i ustawy o stowarzyszeniach oraz statutu klubu. Klub nie prowadzi działalności gospodarczej. Miejski Zjednoczony Klub Sportowy współpracuje z samorządem lokalnym, szkołą wspólnie organizując imprezy sportowe mające na celu integrację środowiska dzieci i młodzieży.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Miejskiej w zakresie pomocy społecznej działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie z Uchwałą nr XV/126/20 Rady Miasta Helu z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia nowego statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hel Ośrodek wykonuje:

- ✓ zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami burmistrza Helu;
- ✓ zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę;
- ✓ działania ośrodka mają na względzie utrzymanie spójności rodziny, społeczności lokalnej i są ukierunkowane na wzmacnianie samodzielności i aktywności tak rodzin jak i społeczności celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Ośrodek koordynuje również realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- ✓ analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- ✓ rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach z funduszu alimentacyjnego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie świadczenia „Dobry Start”;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie Karty Dużej Rodziny;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie pomocy materialnej o charakterze socjalnym;

- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie dodatku mieszkaniowego i energetycznego;
- ✓ realizacja programów systemowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach powyższych zadań Ośrodek wykonuje :

1. zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, do których należą:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- ✓ sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ✓ przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- ✓ organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;

- ✓ sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- ✓ dożywianie dzieci;
- ✓ kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- ✓ pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- ✓ utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. zadania własne gminy do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- ✓ podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- ✓ współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

3. zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie, do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z kłską żywiołową lub ekologiczną;

- ✓ organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

4. zadania zlecone gminie, wynikające z innych ustaw, mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, po zapewnieniu odpowiednich środków.

5. inne zadania określone uchwałami Rady Miasta Helu oraz zarządzeniami burmistrza Helu.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy zapewnia Komisariat Policji w Juracie oraz Straż Miejska w Helu oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Helu.

Tabela 1. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	4	1	0
Zakłócanie porządku publicznego	30	2	13
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	2	0
Ogólna ilość interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	16	13	6

Tabela 2. Przestępstwa na terenie gminy.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Kradzież z włamaniem	2	2	3
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	3	1	-
Pobicie	2	3	2
Uszkodzenie mienia	2	1	4
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	1	2	-
Kradzież mienia	7	3	4
Inne	11	12	11

Tabela 3. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie:	7	6	4
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	12	6	4
○ Kobiety	8	5	4
○ Mężczyźni	0	0	0
○ Małoletni do 13 r. ż.	4	1	0
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	7	5	4
○ Kobiety	0	0	0
○ Mężczyźni	7	5	4
○ Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	5	4	4
○ Kobiety	0	0	0
○ Mężczyźni	5	4	4
○ Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	6	-	2

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Miejskiej Hel zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,

10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MOPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. Zasiłek stały - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu województwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno-rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, jego wysokość stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.
2. Zasiłek okresowy - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby

samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.

3. Zasiłek celowy - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne- udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

1. Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka.

Pracownicy MOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

2. Składka zdrowotna - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.

3. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

4. Sprawienie pogrzebu – odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

5. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada Miasta Helu określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

6. Ośrodki wsparcia- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

7. Rodzinne domy pomocy – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku,

8. Mieszkania chronione – przygotowują osoby w nich przebywające, pod okiem specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Skorzystać z nich mogą osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę

całodobowej opieki (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby opuszczające rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zakład dla nieletnich lub cudzoziemcy),

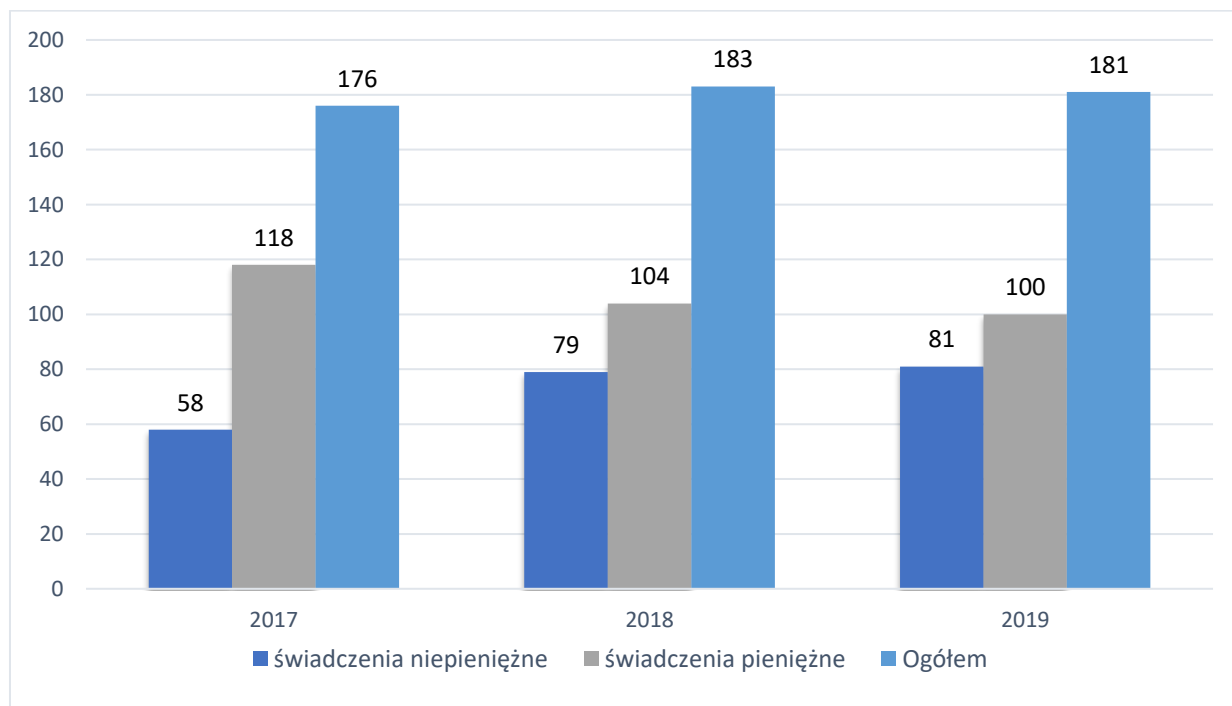
9. Domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekłe somatycznie chorych, osób przewlekłe psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

10. Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym.

Tabela 4. Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin ogółem	141	151	138
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	24	17	24

Wykres 3. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS.

W MOPS w Helu zatrudnionych jest ogółem 11 osób:

- ✓ kierownik Ośrodka;
- ✓ 3 pracowników socjalnych;
- ✓ 3 opiekunki środowiskowe;
- ✓ główny księgowy;
- ✓ 2 pracowników administracyjnych;
- ✓ asystent rodziny.

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Miejskiej Hel. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.

Tabela 5. Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MOPS w Gminie Miejskiej Hel w latach 2017-2019- liczba rodzin .

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Niepełnosprawność	50	65	52
Bezrobocie	51	40	31
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	97	71	69
Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	38	28	20
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	46	61	52
Alkoholizm	23	17	22
Inne	9	6	7

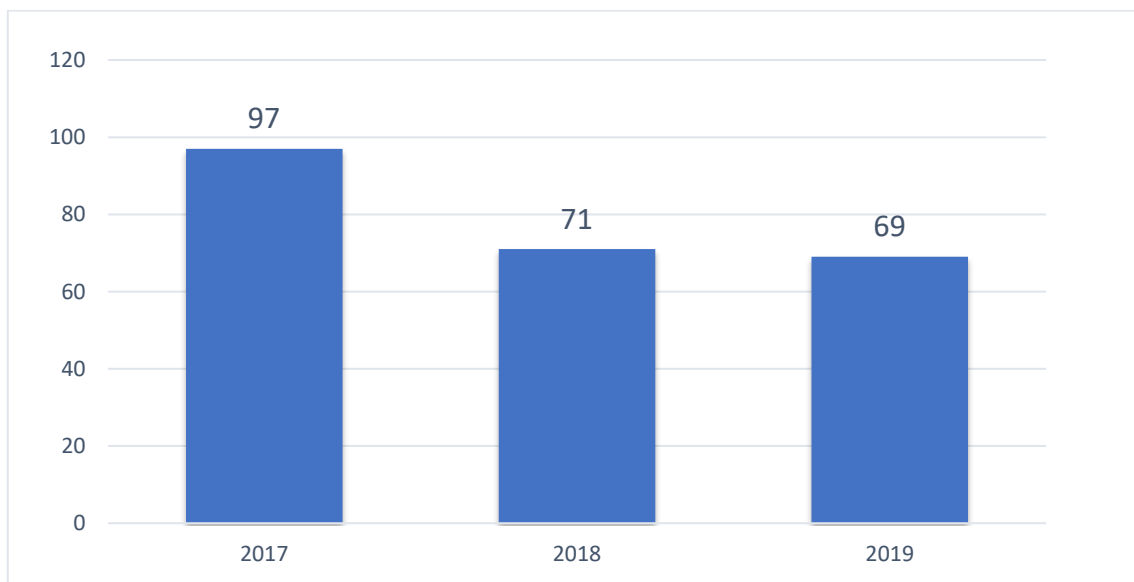
Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie. Warto jednak zaznaczyć, że w ostatnim roku nieznacznie zmniejszyła się ogólna liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. Poniżej zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą MOPS w ostatnich trzech latach.

2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu ubóstwa w latach 2017-2019.

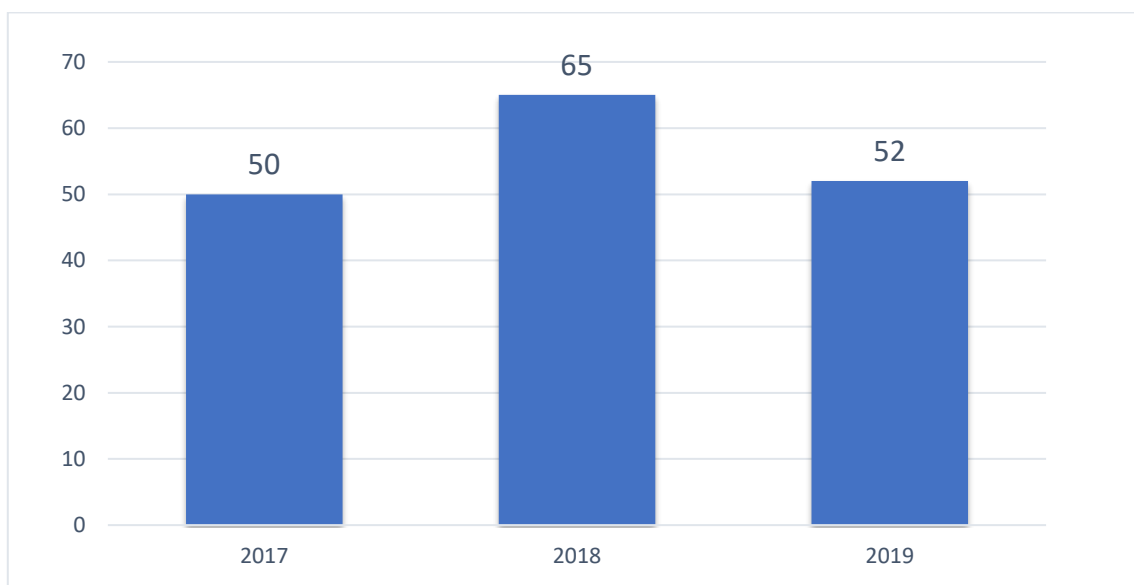
Dane MOPS w Helu wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby osób korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2017 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 97 rodzin z terenu gminy, w 2018 roku było to 71 rodzin, natomiast w 2019 liczba ta zmniejszyła się do 69 rodzin.

Skala problemu ubóstwa w Gminie Miejskiej Hel w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

2.2.2.2. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.

Dane MOPS w Helu wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się wzrost, a następnie spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2017 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności było 50 rodzin, a w roku 2018 liczba ta wzrosła do 65 rodzin. Natomiast w roku 2019 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmalała do 52 rodzin.

Pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, a także pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej

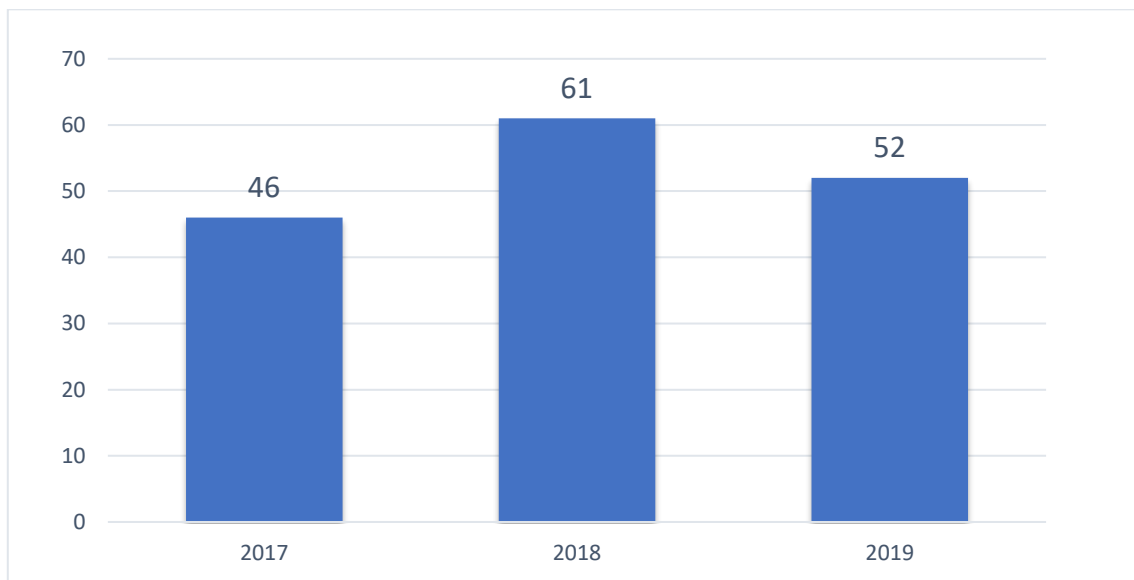
do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

2.2.2.3. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.

W 2017 roku w Gminie Miejskiej Hel wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 46 rodzin. W roku 2018 liczba rodzin wzrosła do 61 rodzin, a w roku 2019 zmalała do 52 rodzin.

2.2.2.4. Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż.

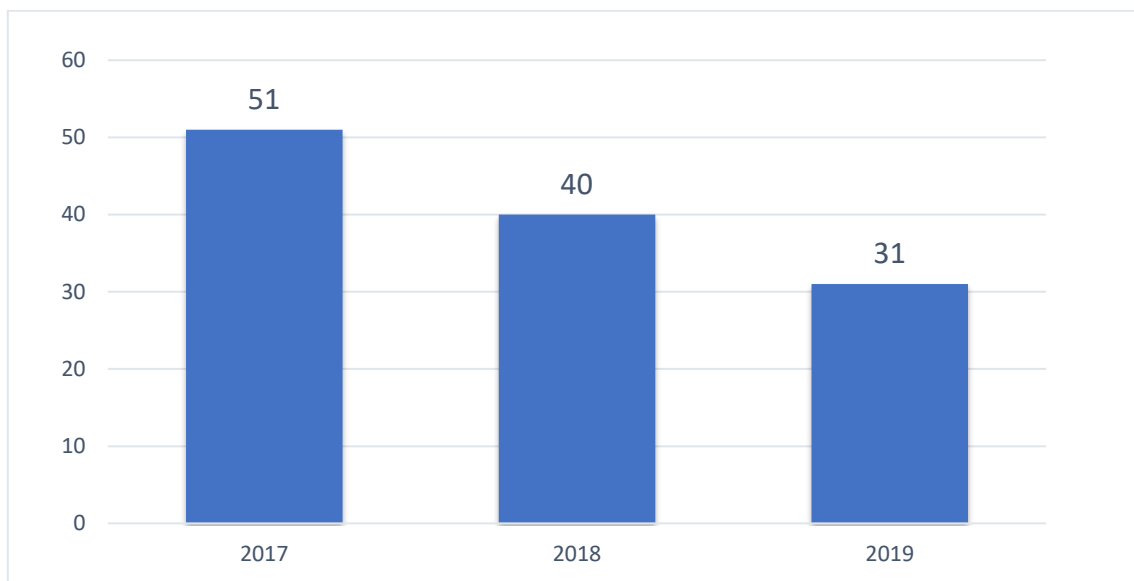
Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Tabela 6. Liczba bezrobotnych w latach 2017-2019.

	2017 r.	2018	2019
Ogółem w tym:	100	100	91
Kobiety	55	49	50
Mężczyźni	45	51	41

Dane zawarte w tabeli nr 3 wskazują, że w latach 2018-2019 nastąpił nieznaczny spadek osób zarejestrowanych jako bezrobotne z terenu Gminy Miejskiej Hel. W latach 2017-2018 liczba osób zarejestrowanych w PUP w Pucku, jako bezrobotne utrzymywała się na stałym poziomie, w roku 2019 liczba ta spadła o 9 osób.

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.

Dane MOPS w Helu wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 51 rodzinom w gminie, w roku 2018- 40 rodzinom, natomiast w 2019 roku- 31 rodzinom.

2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

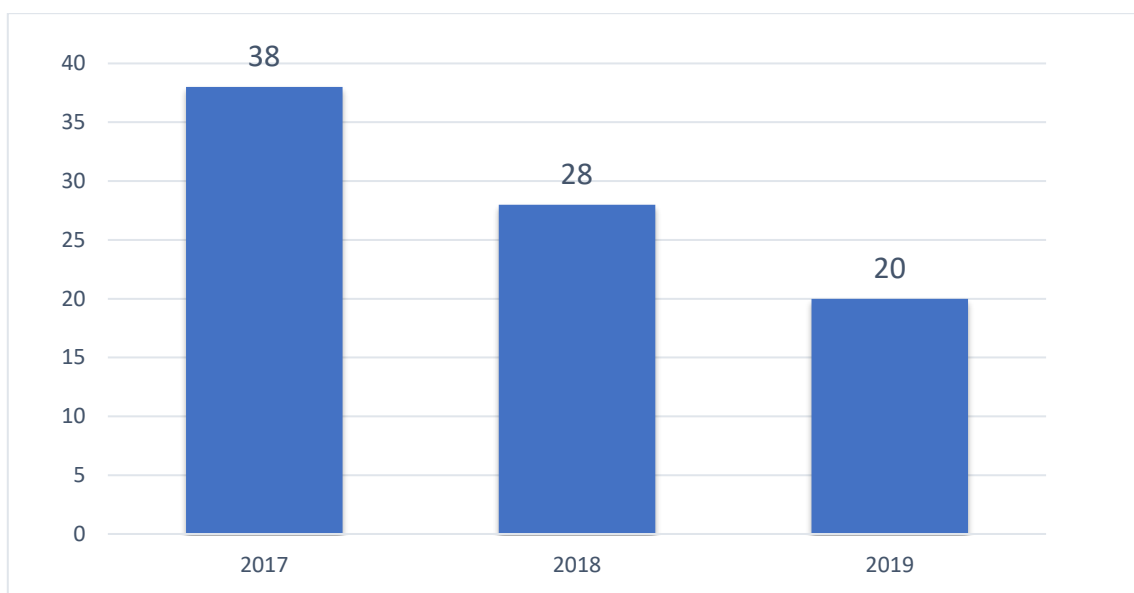
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego—problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe

na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2017-2019.

W 2017 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Miejskiej Hel stwierdzono wśród 38 rodzin. W roku 2018 liczba rodzin zmniejszyła się do 28 rodzin, natomiast w 2019 liczba ta ponownie zmniejszyła się do 20 rodzin.

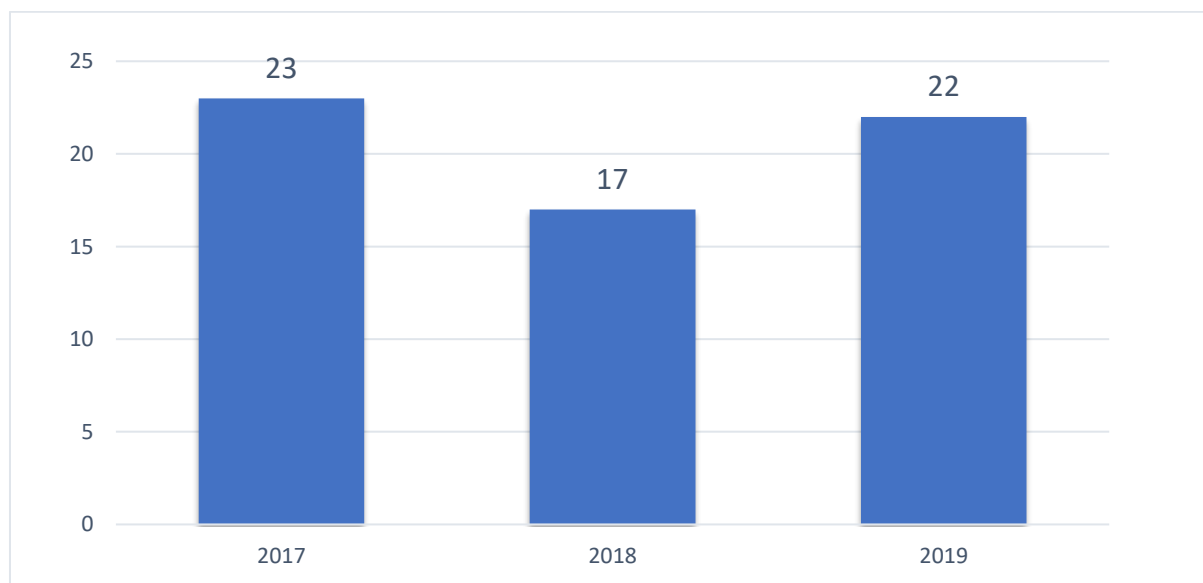
Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w pieczy zastępczej.

2.2.2.6. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu alkoholizmu w latach 2017-2019.

Dane MOPS w Gminie Miejskiej Hel wskazują, że w latach 2017-2019 obserwuje się spadek, a następnie wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 23 rodzinom w gminie, w roku 2018- 17 rodzinom, natomiast w 2019 roku 22 rodzinom. Poza tym, w 2019 roku 2 rodziny korzystały z pomocy MOPS z powodu narkomanii.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdym roku uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Program ten jest realizowany zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa sposób realizacji przez Gminę Miejską Hel zadań określonych w art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zadań określonych w ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Burmistrza Helu Nr 43/0050/2020 z dnia 01.10.2020 roku i działa na podstawie Regulaminu. W skład MKRPA wchodzi 8 członków – przedstawiciele grup zawodowych rekomendowanych przez PARPA: przewodnicząca – kierowniczka Świetlicy Środowiskowej, członkowie – psychoterapeuta, pedagog szkolny, emerytowany nauczyciel, emerytowany policjant, dzielnicowy, pielęgniarka, pracownik MOPS.

Do zadań MKRPA należy w szczególności:

- ✓ inicjowanie, monitorowanie i ocena działań w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego lub w przypadku odmowy – podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- ✓ prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta Helu, oraz kontroli

oświadczeń przedsiębiorcy o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży,

- ✓ wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w stosownej uchwale Rady Miasta Helu, a także zgodności z zasadami określonymi w przepisach art. 14 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- ✓ udział jej członków w szkoleniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- ✓ inicjowanie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla młodzieży,
- ✓ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Komisja pracuje w następujących zespołach:

1. Zespół d/a leczenia:

- ✓ pierwszy kontakt z osobą uzależnioną, rozmowa z rodziną,
- ✓ opiniowanie w sprawie kierowania wniosków na leczenie,
- ✓ opracowywanie wniosków do Sądu Rejonowego,
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań.

2. Zespół ds. kontroli obrotu napojami alkoholowymi:

- ✓ przygotowywanie opinii wniosków w sprawie wydawania i cofania wniosków na alkohol,
- ✓ kontrola punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, realizacja uchwał dotyczących rynku alkoholowego.

W 2020 roku Zespół ds. Lecznictwa rozpatrywał 10 osób nadużywających napoje alkoholowe (2019 rok – 9 osób), skierowanych do rozpatrzenia przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dane na 30.11.2020 rok), w tym: 5 osób skierowanych przez Komisariat Policji w Juracie, 3 przez pracodawcę oraz 2 przez MOPS Hel.

Do Sądu Rejonowego w Wejherowie skierowano 1 wniosek o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, 1 osoba samodzielnie podjęła leczenie, 5 spraw pozostawiono bez rozpatrzenia, a w 3 przypadkach prowadzone jest postępowanie.

W okresie letnim w roku 2020 Zespół ds. Kontroli obrotu napojami alkoholowymi MKRPA, wspólnie z funkcjonariuszami Policji i Straży Miejskiej przeprowadził 3 kontrole, podczas których kontrolował punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych pod względem przestrzegania zapisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podczas w/w kontroli stwierdzono drobne uchybienia dotyczące braku wymaganych tabliczek informujących o szkodliwości picia napojów alkoholowych.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Helu Nr XLII/244/18 z dnia 13 września 2018 roku w sprawie określenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia w miejscach sprzedaży, jak i poza miejscem sprzedaży na terenie miasta Helu, maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi po 70 zezwoleń na każdy rodzaj napojów alkoholowych, a maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży wynosi po 25 zezwoleń na każdy rodzaj napojów alkoholowych.

Nadzór nad liczbą zezwoleń dotyczących sprzedaży napojów alkoholowych pełni Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, poprzez opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu pod kątem zgodności z Uchwałami Rady Miasta Helu.

Faktyczna ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych:

1. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - a. do 4,5%: 13
  - b. od 4,5% do 18%: 12
  - c. powyżej 18%: 12

2. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - a. do 4,5%: 51
  - b. od 4,5% do 18%: 25
  - c. powyżej 18%: 24

Na terenie Gminy Miejskiej Hel nie działa żadna specjalistyczna placówka leczenia odwykowego. Osoby chcące podjąć leczenie odwykowe mogą korzystać m.in. z pomocy Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Terapia – 24 Ośrodek Psychoterapii” w Jastrzębiej Górze, w skład którego wchodzi Poradnia Psychologiczna, Poradnia Leczenia Uzależnień, Oddział Dzienny Leczenia Uzależnień i stacjonarny Oddział Terapii Uzależnień. Ponadto osoby podejmujące leczenie mogą korzystać ze świadczeń ambulatoryjnych Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wejherowie.

W Helu pomocy medycznej osobom uzależnionym udziela szpital i ośrodek zdrowia. Podstawową formę pomocy stanowi w ich przypadku farmakoterapia. Lecznictwo odwykowe o charakterze stacjonarnym prowadzone jest m.in. przez Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Gdańsku, Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Starogardzie Gdańskim, Ośrodek Terapii Uzależnień w Smażynie, Ośrodek Rehabilitacyjno – Readaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży w Gdańsku (Matarnia), wspomniany ośrodek w Jastrzębiej Górze, oraz inne ośrodki.

Na terenie Gminy Miejskiej Hel funkcjonuje Punkt Pomocy Rodzinie. Zatrudniony tam psycholog oraz instruktorzy terapii uzależnień udzielają profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym. Pomoc ta polega na doraźnej pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej, ponieważ zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą stacjonarne i niestacjonarne zakłady lecznictwa odwykowego oraz inne zakłady opieki zdrowotnej. Z pomocy specjalistów zatrudnionych w Punkcie Pomocy Rodzinie mogą korzystać członkowie rodzin osób uzależnionych oraz osoby z innymi problemami natury psychicznej.

W Helu działa także samopomocowa grupa osób uzależnionych „May Day”. Mityngi odbywają się raz w tygodniu w Punkcie Pomocy Rodzinie.

Ponadto na terenie Helu funkcjonuje Świetlica Środowiskowa „Bocianie Gniazdo”. Świetlica ta jest placówką wsparcia dziennego, czynną 4 godziny dziennie od poniedziałku do piątku. Placówka ta dostępna jest dla wszystkich dzieci, które chcą spędzić czas na rozwijaniu swoich umiejętności i poszerzaniu swoich wiadomości oraz na uczeniu się nowych rzeczy. Pierwszeństwo przy zapisach na zajęcia mają przede wszystkim dzieci i młodzież z deficytami rozwoju, wychowujące się w warunkach niekorzystnych, zwłaszcza z rodzin z problemem alkoholowym, a także dzieci, którym rodzice nie są w stanie zapewnić właściwej opieki w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych.

W Świetlicy Środowiskowej „Bocianie Gniazdo” pracuje dwóch wychowawców. Kierownik – wychowawca jest trenerem sensoplastyki, ukończyła szkolenie w zakresie socjoterapii w Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej w Warszawie, kurs „Animatora zabaw dla dzieci”. Jest instruktorem terapii uzależnień.

2.2.2.7. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hel.

Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Helu działa na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Helu oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określa Uchwała Rady Miasta Helu nr XIV/117/20 z dnia 29 stycznia 2020 roku. Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poza tym, do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi:

- ✓ kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy;
- ✓ podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej oraz podejmowanie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb;
- ✓ zbieranie i przekazywanie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieska Karta” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieska Karta” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Do Przewodniczącego MZI w Helu w 2020 roku wpłynęło łącznie 8 „Niebieskich Kart”, z czego:

- ✓ 7 „Niebieskich Kart” A zostało założonych przez Funkcjonariuszy Policji;
- ✓ 1 „Niebieska Karta” A została założona przez pracownika socjalnego MOPS w Helu.

Natomiast do Przewodniczącego MZI w Helu w 2019 roku wpłynęło łącznie 7 „Niebieskich Kart”, z czego:

- ✓ 6 „Niebieskich Kart” A zostało założonych przez Funkcjonariuszy Policji;
- ✓ 1 „Niebieska Karta” A została założona przez pracownika socjalnego MOPS w Helu.

W 2019 roku MZI zakończył dwie procedury „Niebieska Karta”, z czego:

- ✓ w jednym przypadku zakończono procedurę wobec stwierdzenia rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań;
- ✓ w jednym przypadku ofiara zmieniła miejsce zamieszkania (przesłano akta sprawy według właściwości).

Rozpoczynając prace nad wdrożeniem procedury „Niebieska Karta” za każdym razem Przewodniczący MZI zwołuje Zarządzeniem Grupę Roboczą w celu załagodzenia skutków przemocy w rodzinie. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele MOPS, oświaty, MKRPA oraz dzielnicowy dla miasta Helu.

W 2019 roku odbyły się 42 spotkania Grup Roboczych, na których:

- ✓ sporządzono z ofiarami przemocy 13 „Niebieskich Kart” C;
- ✓ sporządzono ze sprawcami przemocy 10 „Niebieskich Kart” D;

Osoby stosujące przemoc na bieżąco były informowane przez grupę roboczą o możliwości skorzystania z programu korekcyjnego dla sprawców przemocy realizowanego przez PCPR w Pucku. W 2019 roku żaden sprawca przemocy nie uczestniczył w programie.

Członkowie MZI i grup roboczych w swojej pracy napotykają na liczne problemy, które często są przyczyną różnych innych złożonych trudności, jakich doświadcza współczesna rodzina. W wielu rodzinach objętych procedurą NK występuje również problem uzależnienia od alkoholu.

Praca w MZI pomimo szybkiego i pełnego przepływu informacji pomiędzy służbami społecznymi oraz stale podejmowanych działań nie jest zadaniem łatwym i nie zawsze przynosi natychmiastowy efekt. Ma na to wpływ brak dostępu do takich placówek jak: Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Poradnia Odwykowa, Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ponadto, brakuje specjalistów do prowadzenia terapii indywidualnych i grupowych dla rodzin, w których występuje przemoc w rodzinie.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Miejskiej Hel

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hel na lata 2021 - 2025* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania zostały przeprowadzone na początku 2021 roku i miały charakter ankiety. Obejmowały trzy grupy reprezentujące lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy
- 2) dzieci i młodzież szkolna
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Celem badań była diagnoza problemów społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Miejskiej Hel w opinii dorosłych mieszkańców

Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców Gminy Miejskiej Hel, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 100 osób. Badaniem objęto 64 kobiety oraz 36 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 37 lat.

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi:

Tabela 7. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	1%	35%	50%	14%
Zanieczyszczenie wody	3%	82%	11%	4%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	5%	87%	8%	0%
Bezrobocie	11%	49%	34%	6%
Bieda, ubóstwo	10%	58%	25%	7%
Bezdomność	3%	72%	18%	7%
Przestępczość	3%	69%	15%	13%
Kryzys rodziny	11%	82%	6%	1%
Kryzys norm moralnych	2%	88%	9%	1%

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że najpoważniejszym problemem społecznym w opinii pełnoletnich mieszkańców Gminy Miejskiej Hel jest **kryzys rodziny – łącznie 93%³, kryzys norm moralnych- 90% oraz zanieczyszczenie krajobrazu- 93% i zanieczyszczenie wody- 85%**. Z kolei za najmniej istotne problemy społeczne w społeczności lokalnej mieszkańcy uznali **zanieczyszczenie powietrza – łącznie 36%** oraz **bezrobocie- łącznie 60%**.

2.3.2. Problem uzależnień na terenie Gminy Miejskiej Hel- dorośli mieszkańcy

---

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Hel zbadano zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia, zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów, zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu, zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Hel również zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. Badani mieszkańcy określając wiek inicjacji alkoholowej najczęściej wskazali na wiek między 13 a 15 rokiem życia- **72%**. Kolejne **26%** zadeklarowało, że inicjacja alkoholowa miała u nich miejsce pomiędzy **16 a 18** rokiem życia, a **2%** przyznało, że pierwszy raz piło alkohol, gdy **osiągnęli już wiek pełnoletności**. Wyniki świadczą o wczesnym wieku inicjacji alkoholowej dorosłych mieszkańców.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Większość badanych- **58%** badanych mieszkańców zadeklarowało, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu**. Kolejne **19%** respondentów, to osoby pijące alkohol **kilka razy w roku, 14% raz w tygodniu, a 5% kilka razy w tygodniu**. Natomiast **2%** mieszkańców zadeklarowało, że spożywa alkohol **codziennie**. Pozostałe **2%** to osoby deklarujące **abstynencję**.

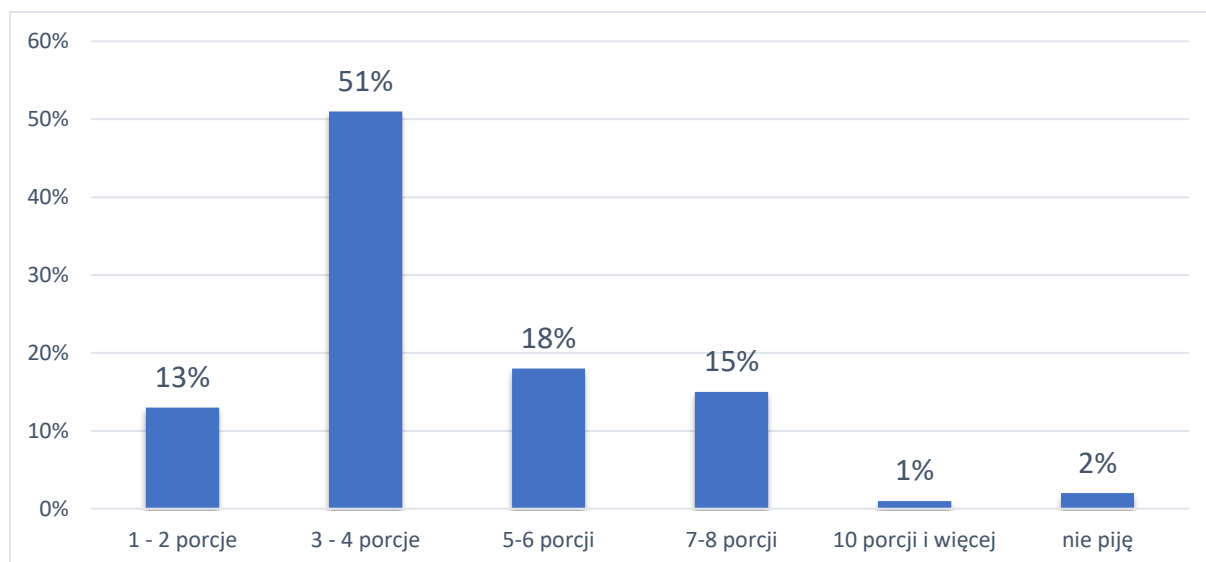
Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także **ilości jego jednorazowego wypicia**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

---

³ Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny i raczej istotny*.

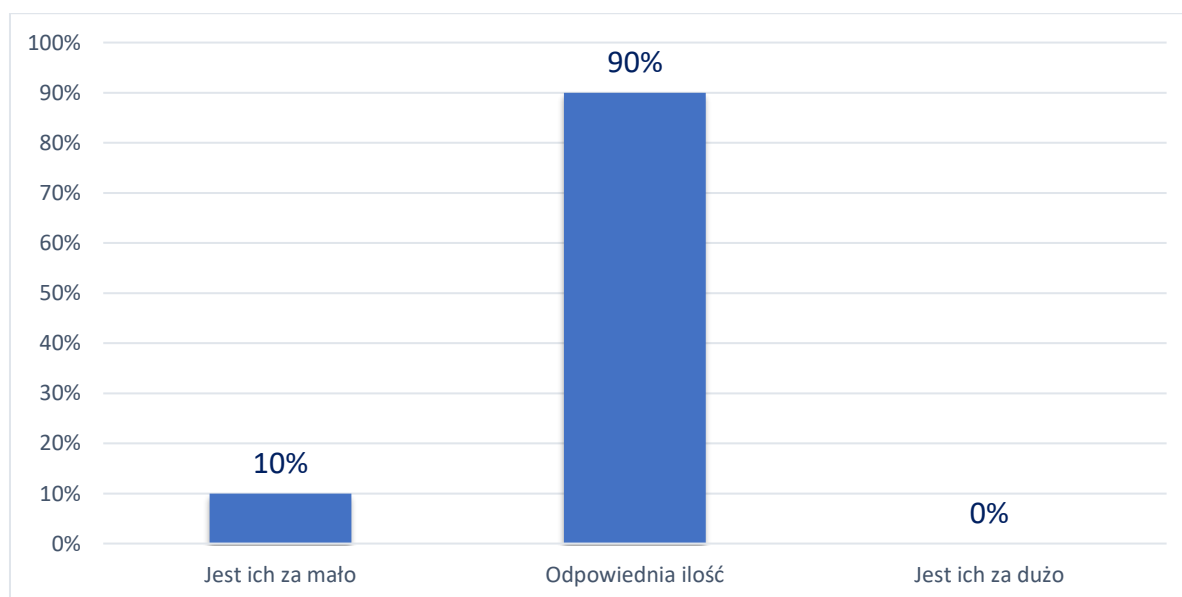
Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu- 51%. Poza tym, mieszkańcy przyznali, że spożywają jednorazowo 5-6 porcji alkoholu- 18% lub 7-8 porcji- 15%, czy też 1-2 porcje- 13%. Pozostałe 2% deklaruje abstynencję, a 1 % przyznaje, że spożywa jednorazowo 10 porcji i więcej. Wobec tego należy uznać, że większość mieszkańców nie spożywa jednorazowo znacznych ilości alkoholu.

Wykres 10. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.

Zdecydowana większość, bo aż 90% mieszkańców Gminy Miejskiej Hel uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Pozostałe 10% badanych twierdzi, że lokali jest za mało.

Wykres 11. Stopień dostępności lokali w Gminie Hel, w których można kupić alkohol w opinii dorosłych mieszkańców.

Co ważne, tylko **17%** badanych wie gdzie może **zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu**. Badani mieszkańcy, jako instytucje pomocowe w tym zakresie najczęściej wskazywali Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze uwarunkowane postawami. Natomiast postawy zależą m. in. od wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, a także emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest dość rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Miejskiej Hel, ponieważ **aż 82% badanych** zaznaczyło, iż **zdecydowanie lub raczej zgadza się z powyższym stwierdzeniem**. Jednocześnie **tylko 18%** respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie tylko 14% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**. Dodatkowo, wyłącznie **3%** respondentów ocenia **osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Jednocześnie **31%** badanych uważa, że **osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach**.

Zdecydowana większość respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** nawet niewielkich ilości alkoholu (**100%**), a także, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione (**99%**)⁴. Jednocześnie, **94%** badanych zgadza się co do tego, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. Powyższe wyniki świadczą pośrednio o średnim poziomie wiedzy mieszkańców Gminy Miejskiej Hel na temat konsekwencji i mechanizmów spożywania alkoholu.

---

⁴ Suma odpowiedzi „raczej nie zgadzam się” oraz „zdecydowanie nie zgadzam się”.

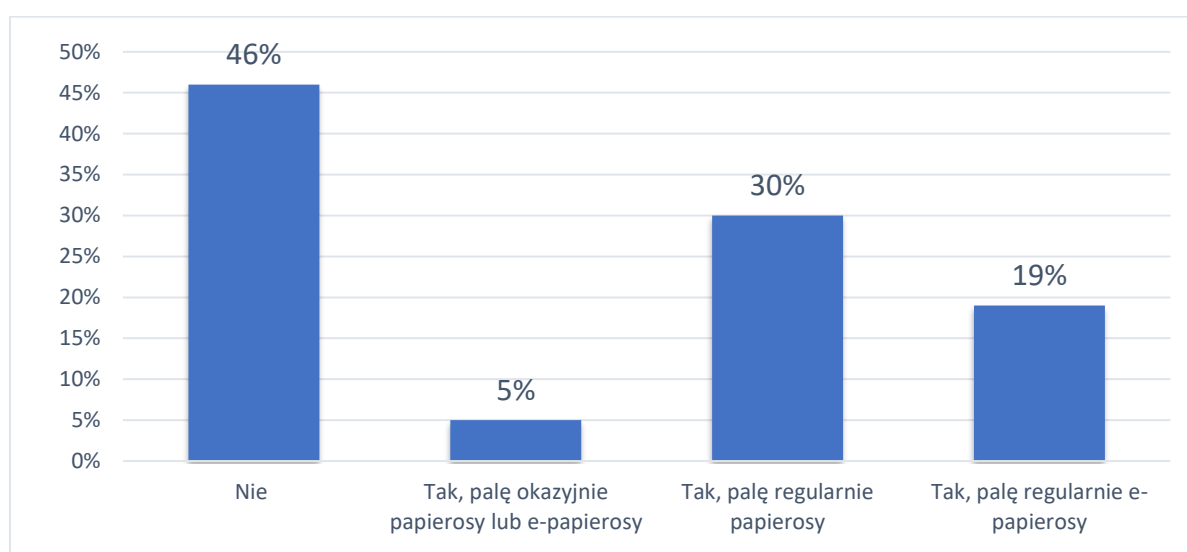
Tabela 8. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	33%	49%	4%	14%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	1%	13%	30%	56%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	1%	2%	8%	89%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	1%	30%	14%	55%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	6%	5%	89%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0%	1%	1%	98%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	0%	0%	100%

Kolejnym badanym obszarem było uzależnienie mieszkańców od papierosów oraz e-papierosów. Jak wynika z badań, tylko **4%** respondentów zapaliło pierwszego papierosa gdy byli już **pełnoletni**. Kolejno **57%** deklaruje, że pierwszy raz zapaliło papierosa w wieku **między 13 a 15 lat**, a **39%** w wieku **między 16 a 18 lat**.

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. Aczkolwiek, **30%** badanych odpowiedziało, że **pali regularnie papierosy**, a **19% e-papierosy**. Do **okazyjnego palenia** przyznało się **5%** badanych. Pozostałe **46%** mieszkańców wskazało, że nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu.

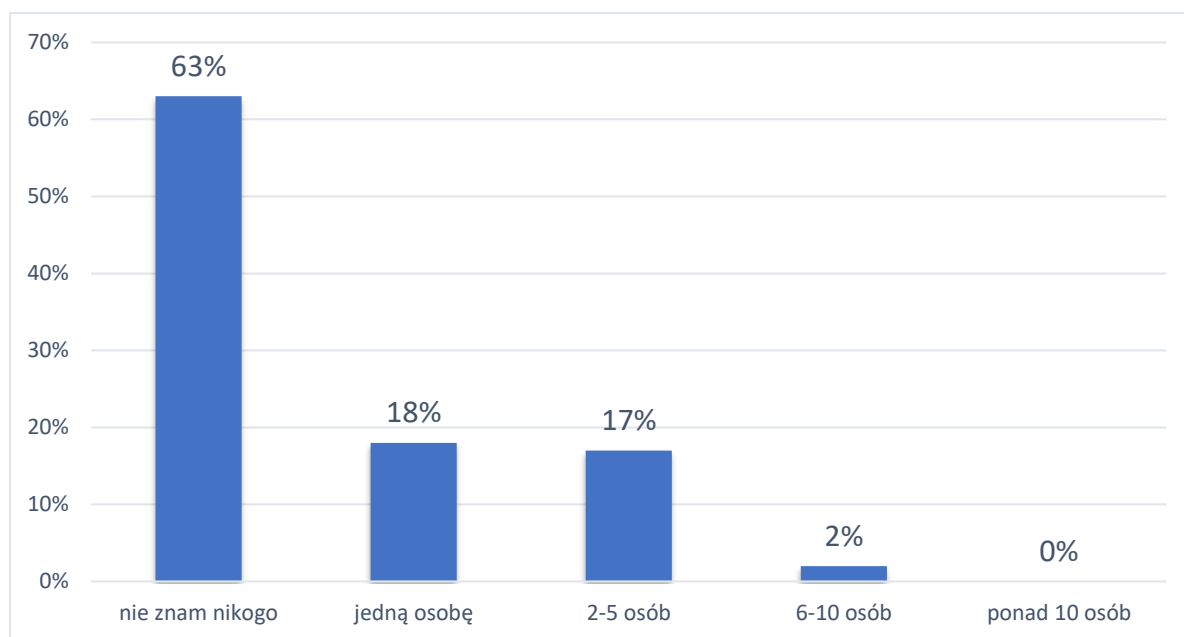
Wykres 12. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?

70% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, a **16%**, że są mniej szkodliwe i **14%**, że są bardziej szkodliwe niż klasyczne papierosy.

Innym problemem badawczym w przeprowadzonej diagnozie było uzależnienie od substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy dopalacze. **63% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie, łącznie 37% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.**

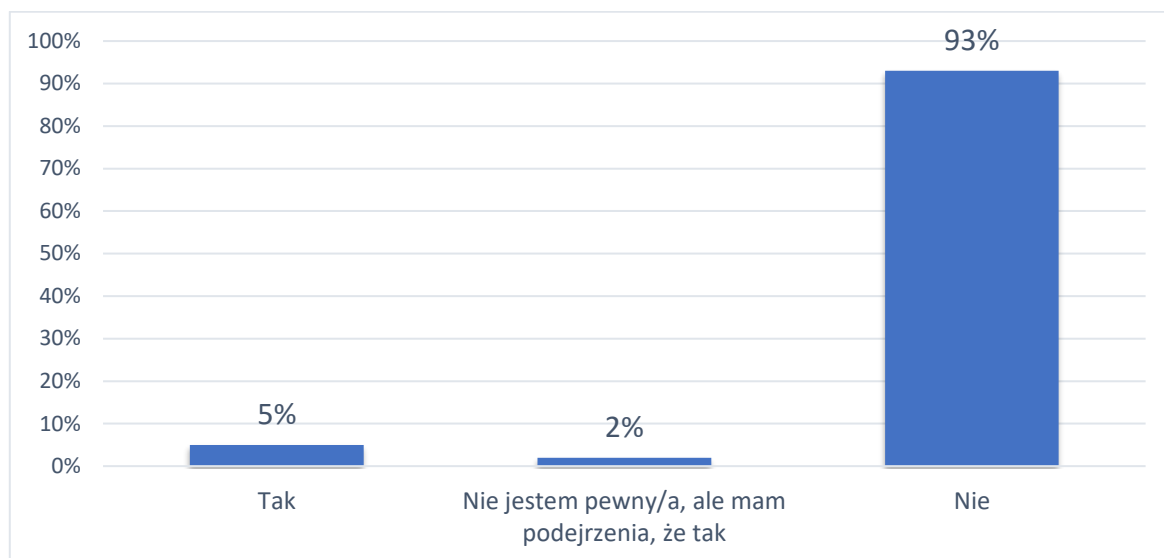
Wykres 13. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **marihuana i/lub haszysz**– 26% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Poza tym, 13% mieszkańców twierdzi, że zna osoby, które przyjmują **amfetaminę**, 5% zna osoby zażywające **LSD**, a 1% **heroinę** i tyle samo- 1% **dopalacze**. Natomiast 8% nie wie jakie substancje przyjmują te osoby. Pozostałe 64% wskazuje, że **nigdy nie słyszało o osobach**, które przyjmowałyby owe substancje. **Żaden z badanych mieszkańców nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.**

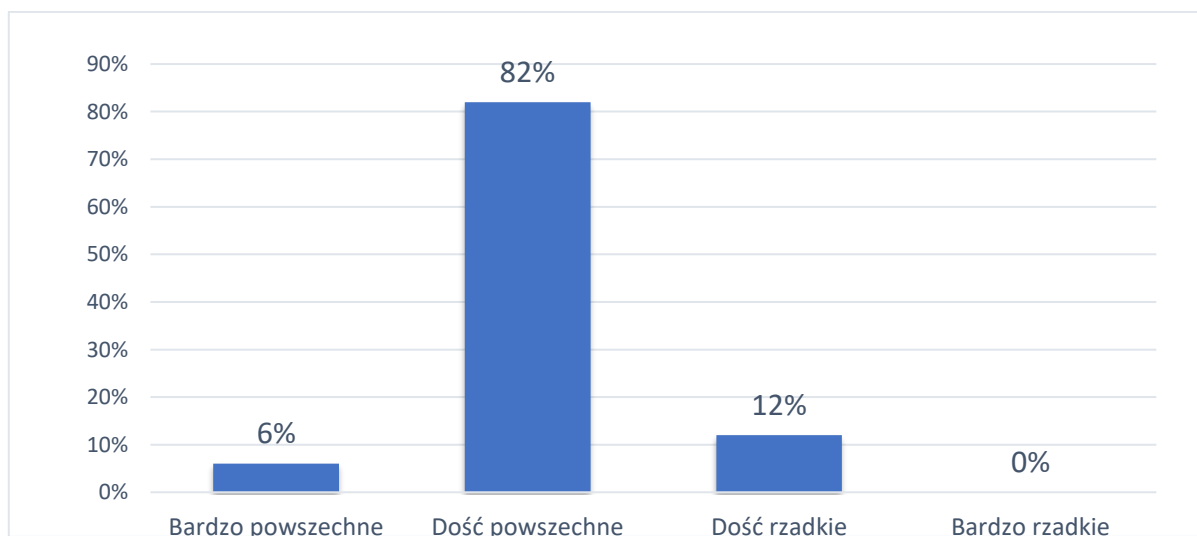
Zdecydowana większość- **93%** mieszkańców Gminy Miejskiej Hel przyznaje, że **nie zna osobiście, lub „ze słyszenia” osób uzależnionych od leków**. Kolejne **5%** respondentów przyznaje, że **ma w swoim otoczeniu osoby uzależnione od leków**. Pozostałe **2%** badanych mieszkańców **podejrzewa, że pewne osoby, które znają są uzależnione od leków, ale nie mają co do tego pewności**.

Wykres 14. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również taki obszar jak uzależnienie od gier hazardowych. W subiektywnej ocenie większości przebadanych mieszkańców **zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość powszechne – łącznie 88%**. Tym samym, tylko **12%** badanych ocenia uzależnienie od hazardu, jako **dość rzadki problem w ich środowisku lokalnym**.

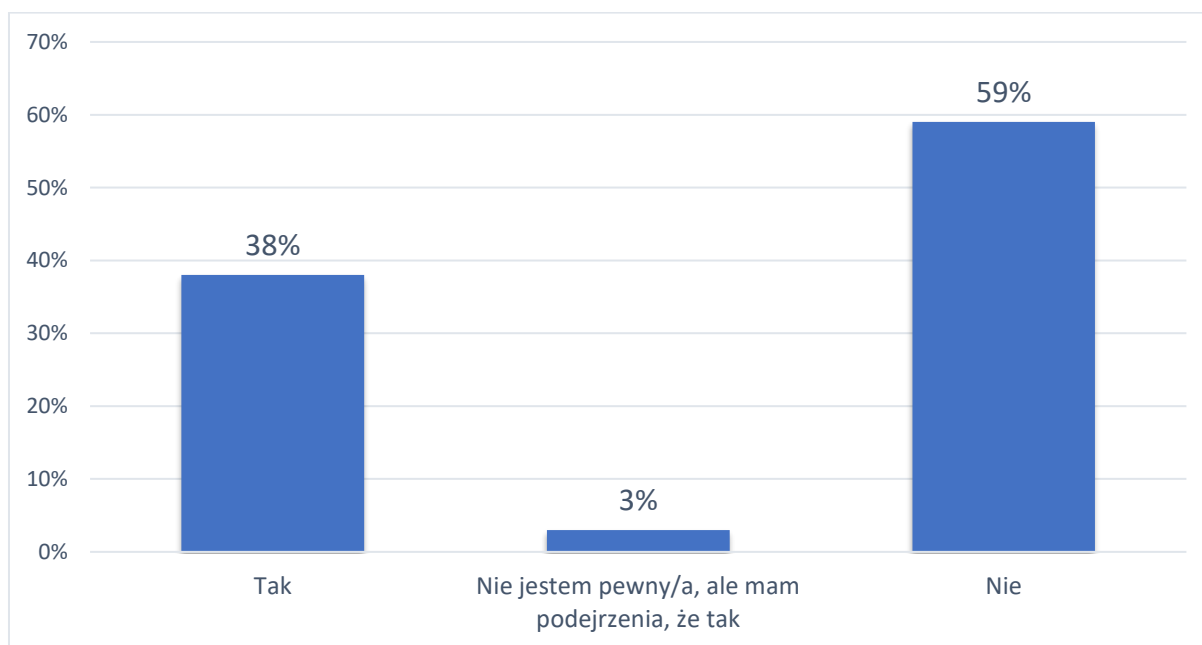
Wykres 15. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?

Istotny jest również fakt, że **żaden z respondentów nie wie, gdzie w rejonie zamieszkania może uzyskać pomoc osoba uzależniona od hazardu.**

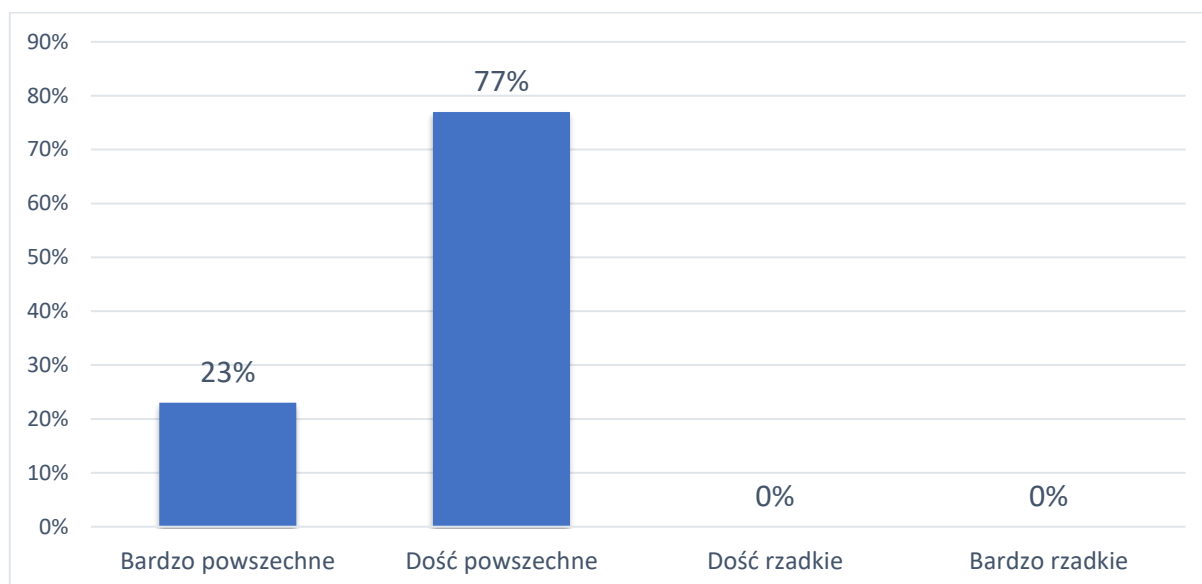
Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety była cyberprzemoc. Badania wykazały, że zjawisko to jest dość rozpowszechnionym problemem wśród lokalnej społeczności. Mianowicie, **38% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a **3% nie jest pewne, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.** Natomiast **59%** badanych przyznaje, że **nie zna** w swoim otoczeniu osób, które padły ofiarą cyberprzemocy.

Wykres 16. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)?

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. Łącznie **100%** mieszkańców Gminy Miejskiej Hel uważa, że tego typu **uzależnienie jest dość i bardzo powszechne** w ich środowisku lokalnym.

Wykres 17. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?

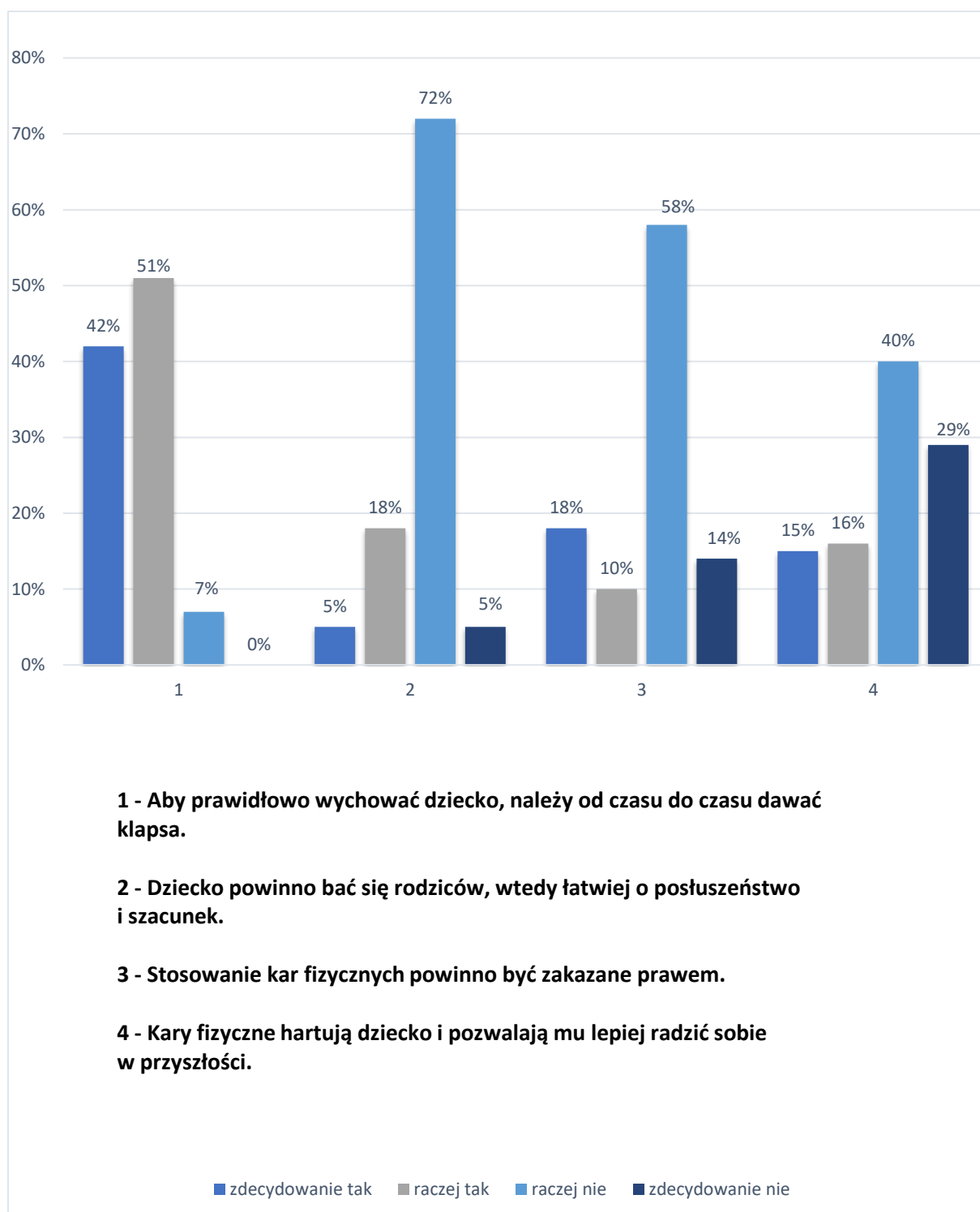
2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Miejskiej Hel

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, do których trafności mieli się odnieść. Uzyskane **wartości pozwalają sądzić, że pewna część mieszkańców Gminy Miejskiej Hel przejawia postawy wychowawcze charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania** (model ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem. Rodzice kontaktują się z nim w sposób formalny, starają się kierować dzieckiem wydając polecenia i zakazy. Uznają tylko racje własne, nie tolerują sprzeciwu. W razie nieposłuszeństwa stosują surowe kary. Od dzieci wymaga się bezwzględnej karności i posłuszeństwa, podporządkowania się wszystkim poleceniom i nakazom rodziców).

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z aprobatą większości respondentów – łącznie **93% mieszkańców zgadza się z takim stwierdzeniem**. Jednocześnie, tylko **28% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się, że kary fizyczne powinny być zakazane prawem**.

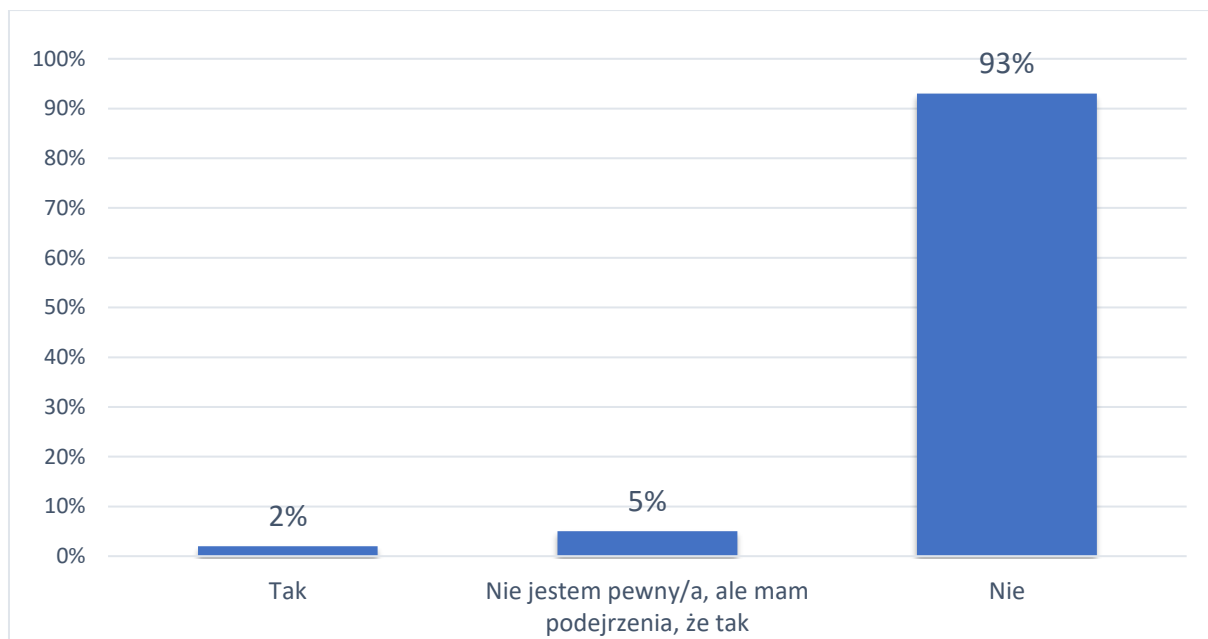
Tym samym, kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 77% respondentów. Dodatkowo, łącznie 69% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.

Wykres 18. Przekonania dotyczące wychowania.

Łącznie 7% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewa, że tak się dzieje.

Wykres 19. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Wśród badanych mieszkańców tylko 14% wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Respondenci najczęściej wskazywali Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Tym samym, 86% respondentów nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 84% badanych raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – **tylko 17% mieszkańców Gminy Miejskiej Hel jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie.** Niespełna połowa- **44%** respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *zgadzam się i zdecydowanie się zgadzam*:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **59%;**
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **35%;**
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **52%.**

Uzyskane wyniki świadczą o średnim poziomie wiedzy mieszkańców Gminy Miejskiej Hel na temat specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie.

Tabela 9. Przekonania dotyczące przemocy.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	24%	60%	15%	1%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	4%	13%	77%	6%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	24%	20%	46%	10%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	37%	22%	26%	15%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	11%	24%	37%	28%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	21%	31%	20%	28%

2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Miejskiej Hel

---

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególnie obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród 20 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy. Grupa badana stanowiła 14 kobiet i 6 mężczyzn. Wśród badanych 17 osób, to pracownicy punktów, a 3 osoby to właściciele. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 36 lat.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

Łącznie 50%⁵ badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że zgadza się, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce.

W sumie tylko 30%⁶ sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 70% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli uważa, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

Tylko 10% sprzedawców raczej zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **Łącznie 95%⁷ nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu. W sumie 95%⁸ sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.**

100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne i taki sam odsetek badanych sprzedawców uważa, że

---

⁵ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

⁶ Suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się oraz raczej się zgadzam.

⁷ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

⁸ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu. Poza tym, wszyscy sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Miejskiej Hel uważają, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Żaden z badanych nie uważa, że w ich okolicy znajduje się zbyt duża ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Sprzedawcy napojów alkoholowych deklarują najczęściej, że **przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się kilka razy w miesiącu (40%)** lub też **zdarzają kilka razy w roku (35%)** oraz **nie zdarzają się w ogóle (20%)**. Pozostali badani wskazali, że takie sytuacje mają miejsce **kilka razy w tygodniu (5%)**. Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie są podejmowane na terenie gminy dość często, jednak nie jest to problem nagminny.

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży na terenie Gminy Miejskiej Hel wydaje się być dość rzadkim zjawiskiem- **60%** badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się **kilka razy w roku, 35 %**, że **nie zdarzają się nigdy**, a **5%**, że **kilka razy w miesiącu**.

Większość badanych sprzedawców **90%** odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy **nie doszło do nieprzyjemnych zajść** związanych ze **spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu**. Przeciwnie odpowiedziało 10% respondentów- jedno z owych zdarzeń wymagało wezwania Policji.

55% badanych sprzedawców zadeklarowało, że **nigdy nie sprzedali alkoholu osobie poniżej 18 roku życia**. Poza tym, **15%** respondentów przyznaje, że zdarzyło się im to **kilka razy**. Pozostałe **30%** wskazało, że **nie jest pewne co do tego czy kiedykolwiek sprzedawało alkohol osobie niepełnoletniej**.

W przypadku wątpliwości, co do wieku, tylko **połowa badanych** deklaruje, że **zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**. Natomiast **35%** sprzedawców przyznaje, że **robi to często**, a **15% rzadko**. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie połowy sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Miejskiej Hel. **Łącznie 100% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze**.

2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Miejskiej Hel

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w Gminie Miejskiej Hel. Łącznie w badaniu wzięło udział 84 uczniów.

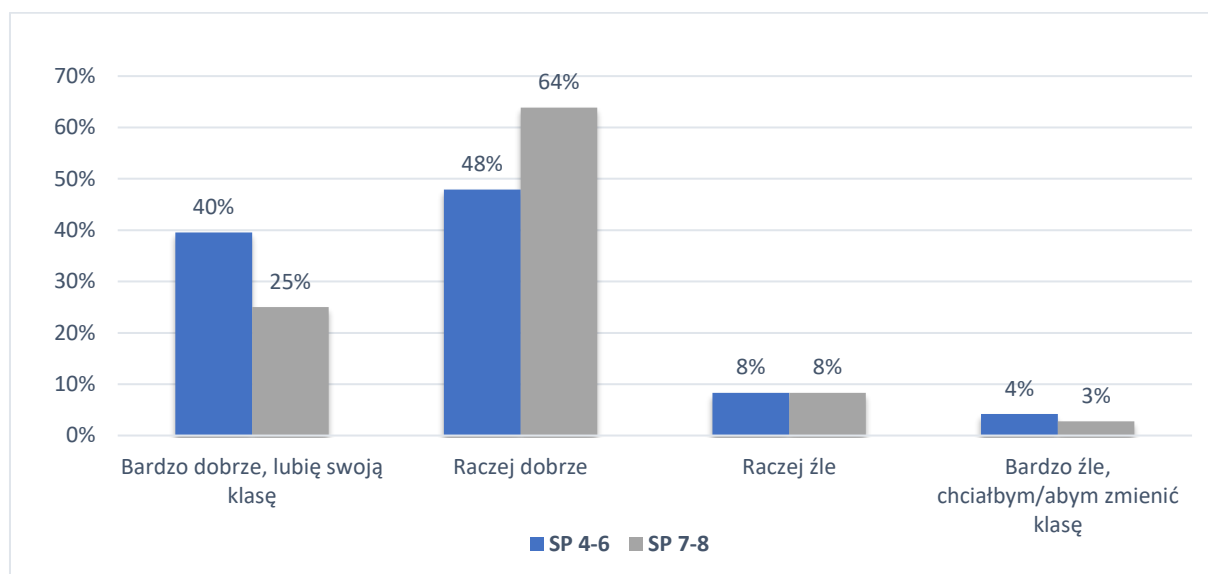
Tabela 10. Liczebność badanej grupy- uczniowie.

Klasy 4-6 szkół podstawowych (SP 4-6)	48
Klasy 7-8 szkół podstawowych (SP 7-8)	36
ŁĄCZNIE	84

Uczniowie odpowiedzieli między innymi na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstotliwość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są bardzo zadowalające: **uczniowie dobrze czują się w swoich klasach** (SP 4-6- 88%, SP 7-8- 89%⁹). Nie należy jednak bagatelizować faktu, że **12%** uczniów klas 4-6 oraz **11%** uczniów klas 7-8 przeciwne określa swoje odczucia.

Wykres 20. Jak czujesz się w swojej klasie?

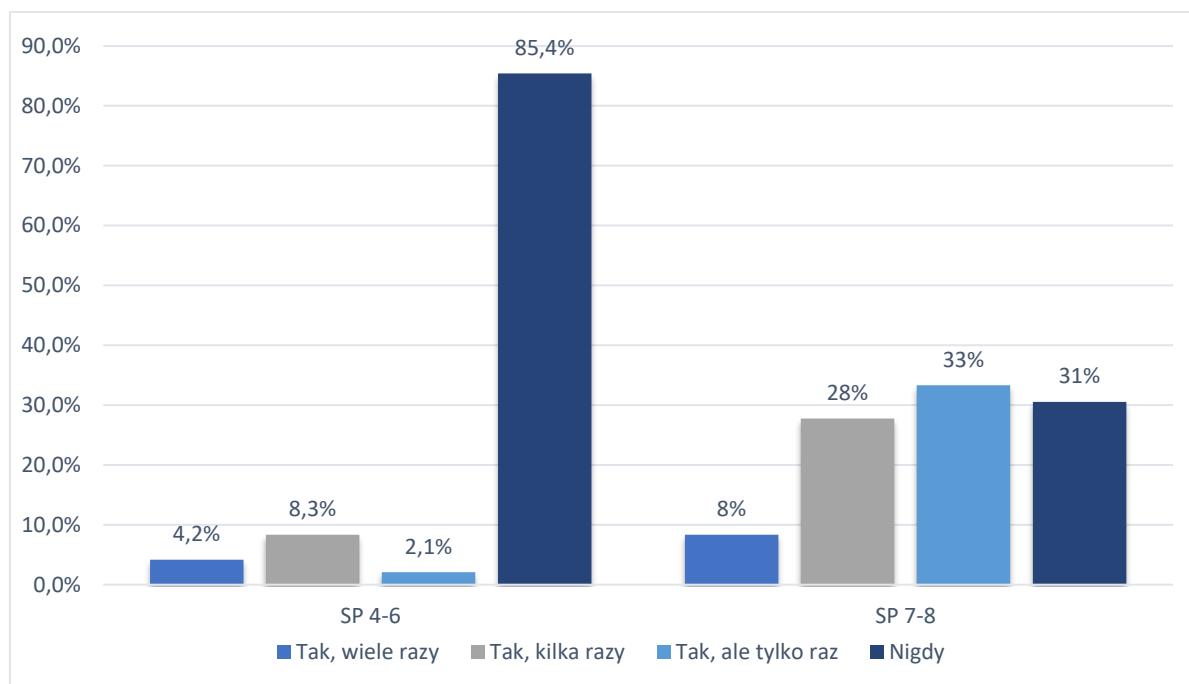
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie najmłodszych klas podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach** (SP 4-6 – 85%) **lub byli na nich kilka razy** (SP 4-6 – 8%). **4%** uczniów klas 4-6 przyznało się, że wagarowało **wiele razy**, a **2%** tylko raz. W przypadku uczniów klas starszych odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek byli na wagarach jest zdecydowanie wyższy- **69%**. **33%** z nich wagarowało **tylko raz**, **28%** **kilka razy**, a **8%** **wiele razy**.

Poza tym, jak często uczniowie wagarują, istotnie wydają się być także powody, dla których decydują się to robić¹⁰. **Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Miejskiej Hel najczęściej wagarują z nudów** (SP 4-6- 6%, SP 7-8- 17%) oraz **ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia** (SP 4-6- 4%, SP 7-8- 11%). Poza tym, **opuszczają lekcje za namową znajomych** (SP 4-6- 2%, SP 7-8- 8%) lub też **za zgodą rodziców** (SP 7-8- 8%) albo też **ze stresu, ponieważ inni uczniowie byli dla nich nieprzyjemni** (SP 7-8- 8%).

⁹ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

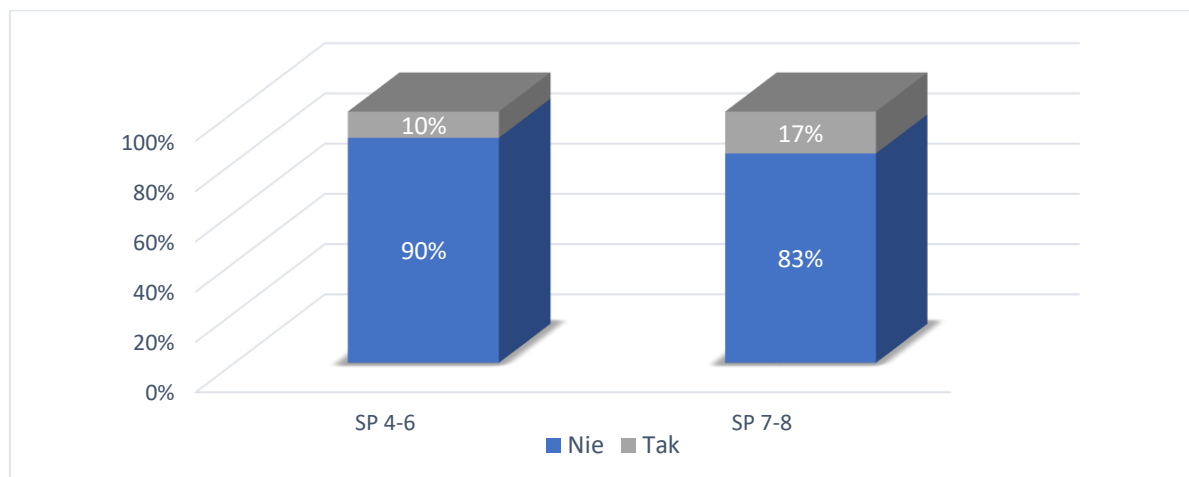
¹⁰ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 21. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?

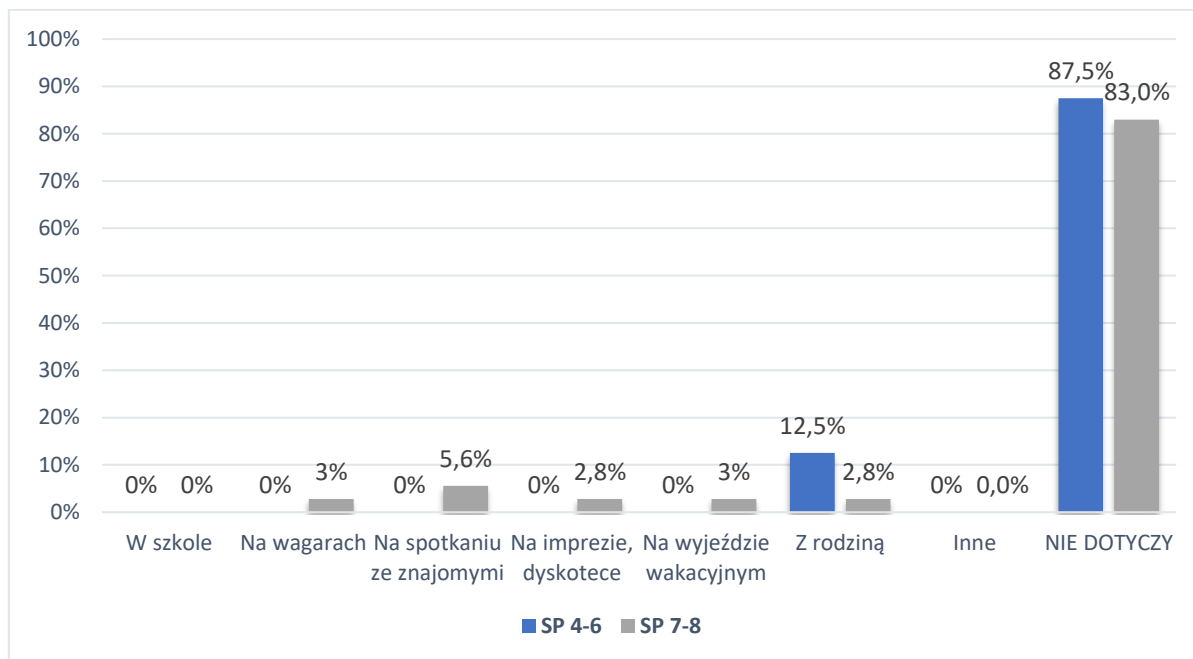
Inicjację alkoholową ma za sobą: 10% badanych uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz 17% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.

Wykres 22. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

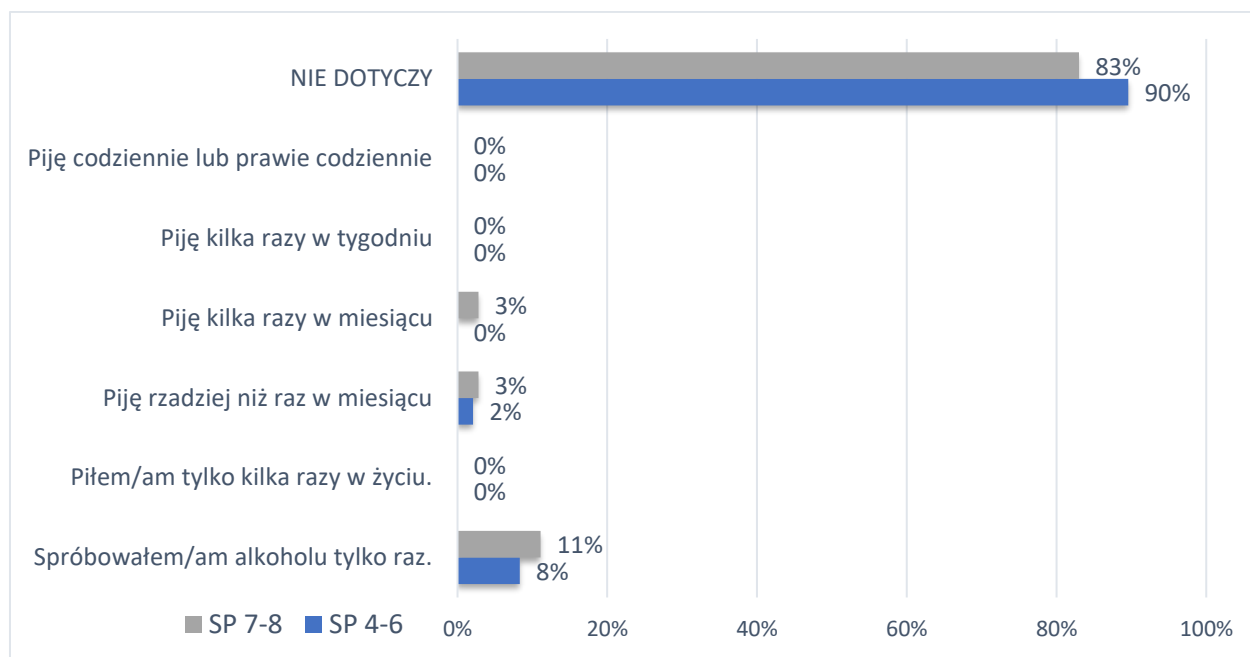
Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów są **towarzystwo rodziny** (SP 4-6 – 12,5%; SP 7-8 – 3%) oraz **spotkanie ze znajomymi** (SP 7-8 – 6%). Odpowiedzi uczniów, których to pytanie **nie dotyczy**: SP 4-6 – 87,5%; SP 7-8- 83%.

Wykres 23. Okoliczności inicjacji alkoholowej.

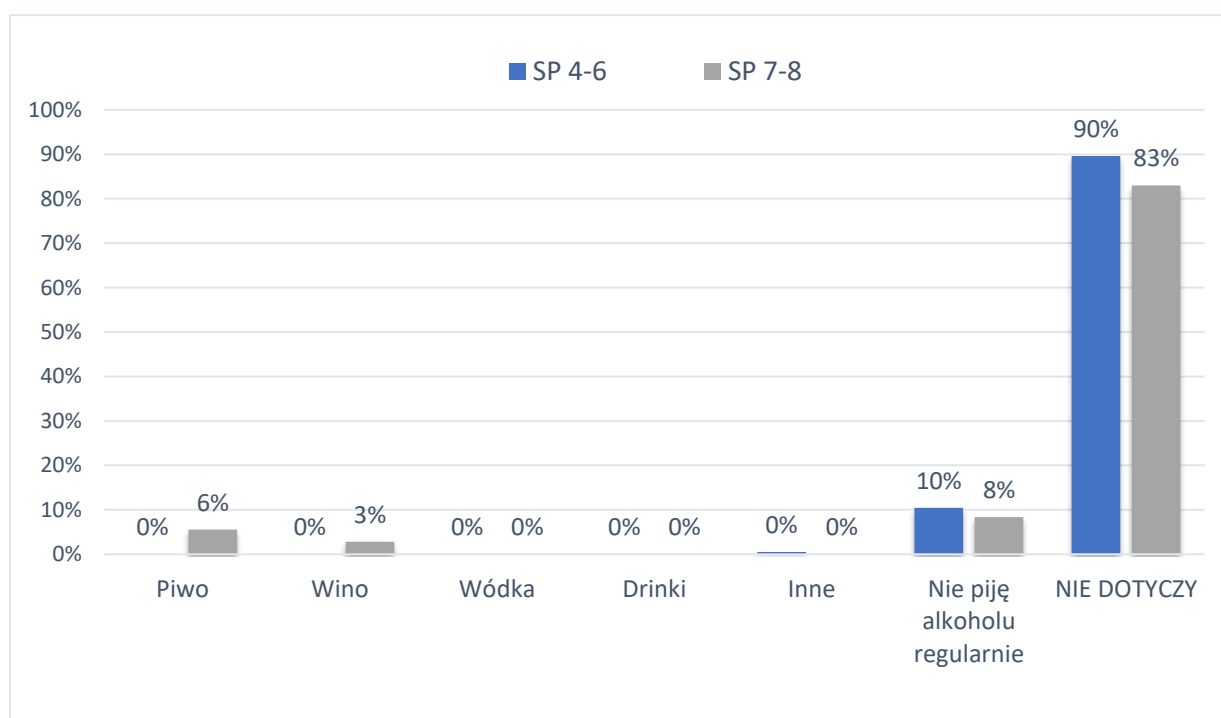

Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, **jak często** młodzi ludzie sięgają po alkohol. **90% najmłodszych uczniów oraz 83% starszych uczniów wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy.** Wśród uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, najczęściej pojawiała się odpowiedź, która odnosiła się do **jednorazowego (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 11%) spożycia alkoholu.** Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie najczęściej sięgają **po piwo (SP 7-8 – 6%) oraz wino (SP 7-8- 3%).** Deklaracje uczniów, których to pytanie nie dotyczy: SP 4-6- 90%; SP 7-8- 83%.

Wykres 24. Jak często pijesz alkohol?

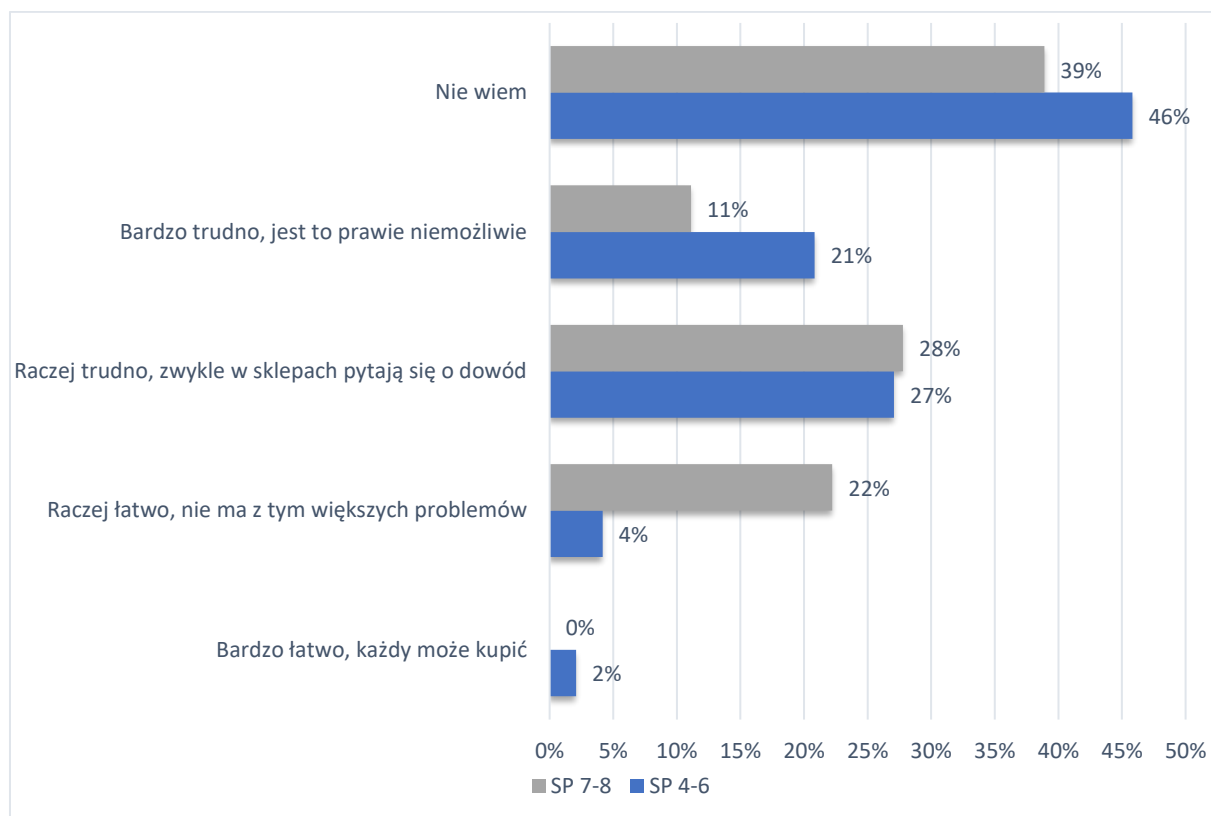

Wykres 25. Rodzaj spożywanego alkoholu.

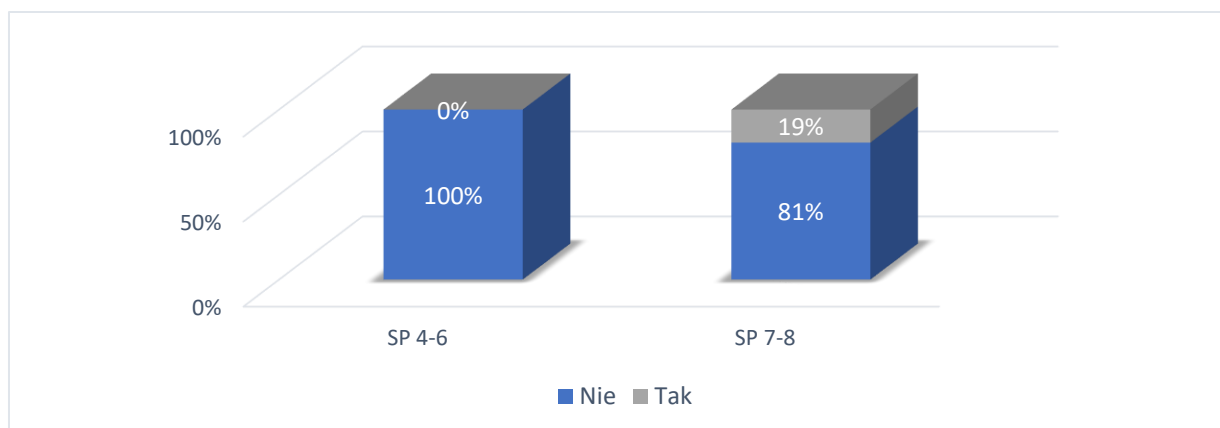
Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że **46% uczniów klas 4-6 oraz 39% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat**. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie **6% uczniów klas 4-6 oraz 22% uczniów klas 7-8** twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**, a łącznie **48% uczniów klas 4-6 oraz 39% uczniów klas 7-8** uważa, że jest to **trudne lub bardzo trudne**. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Wykres 26. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

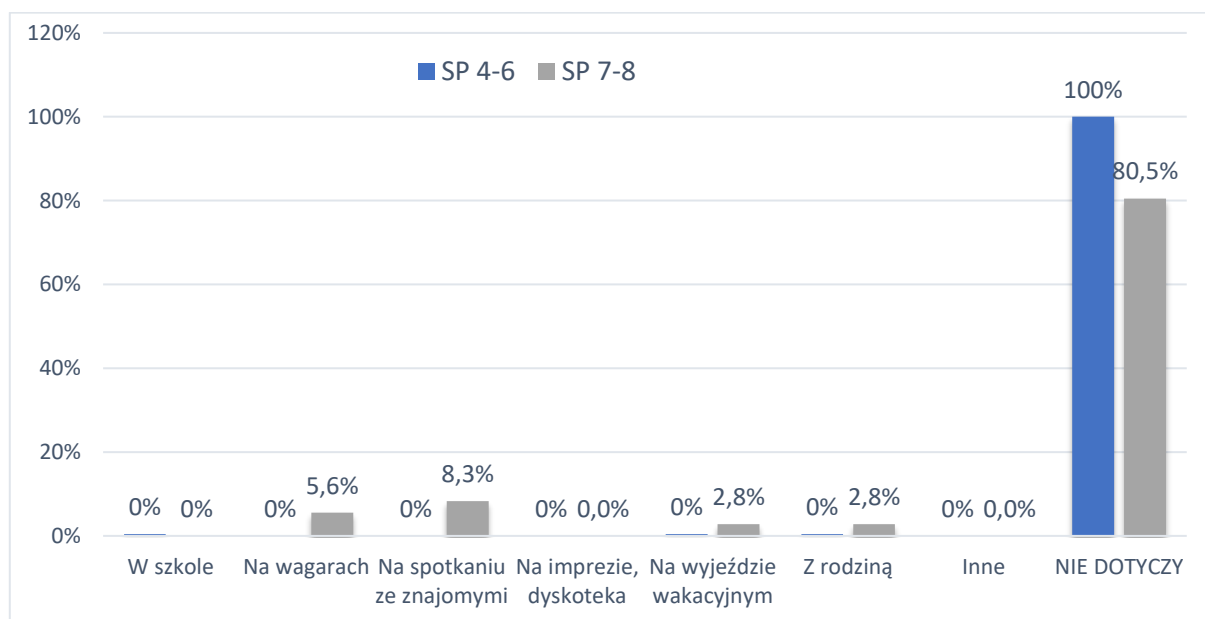
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów z Gminy Miejskiej Hel czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Jak wynika z przeprowadzonych badań problem ten w większości nie dotyczy uczniów szkół podstawowych na terenie gminy. Jednakże, **inicjację nikotynową ma za sobą 19% klas 7-8 szkoły podstawowej.**

Wykres 27. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

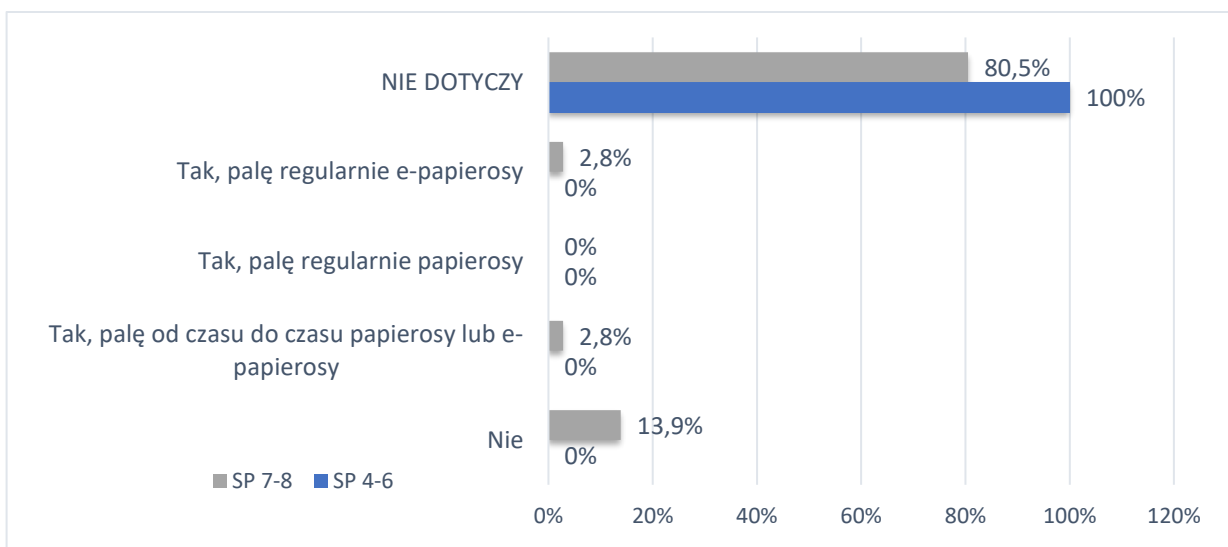
Najczęściej wskazywaną przez uczniów **okolicznością zapalenia pierwszego papierosa przez starszych uczniów było spotkanie ze znajomymi (SP 7-8 – 8%) oraz wagarzy (SP 7-8- 6%).** Odpowiedzi uczniów, których ten problem nie dotyczy: SP 4-6 – 100%; SP 7-8 – 80,5%.

Wykres 28. Okoliczności inicjacji nikotynowej.

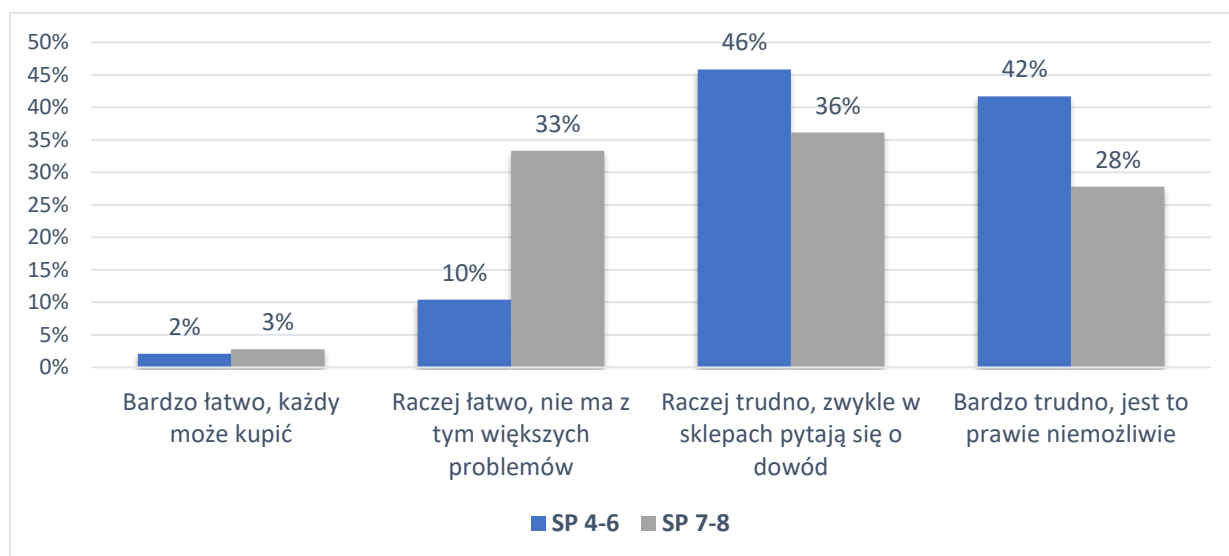
Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów. Niewielka część starszych uczniów przyznała, że pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy (SP 7-8 – 3%) lub też pali regularnie e-papierosy (SP 7-8 – 3%). Odpowiedzi uczniów, których to pytanie nie dotyczy (bo nigdy nie palili): SP 4-6 – 100%; SP 7-8 – 80,5%.

Wykres 29. Czy obecnie palisz papierosy?

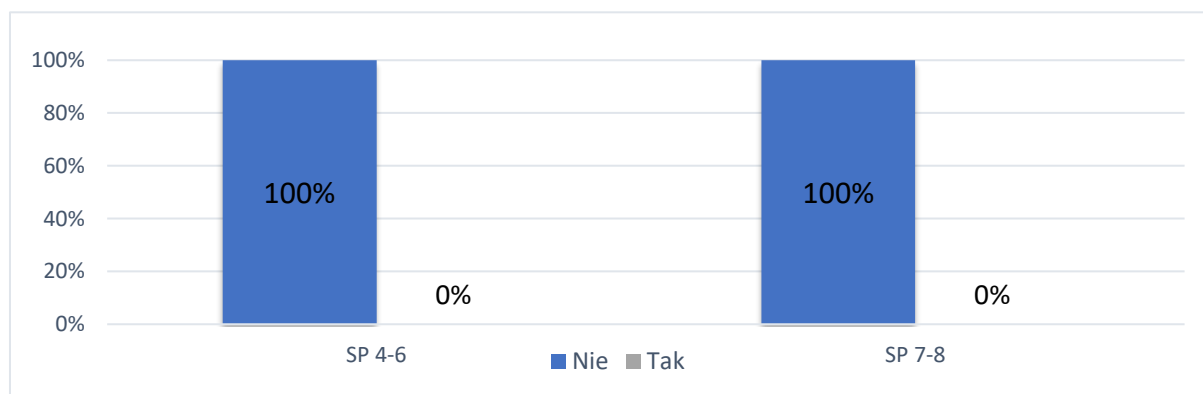
W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie 88% uczniów młodszych i oraz 64% uczniów starszych klas szkół podstawowych oceniło, że zakup papierosów w sklepach jest raczej lub bardzo trudny. Pozostali uczniowie uznali, że jest to bardzo lub raczej łatwe.

Wykres 30. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

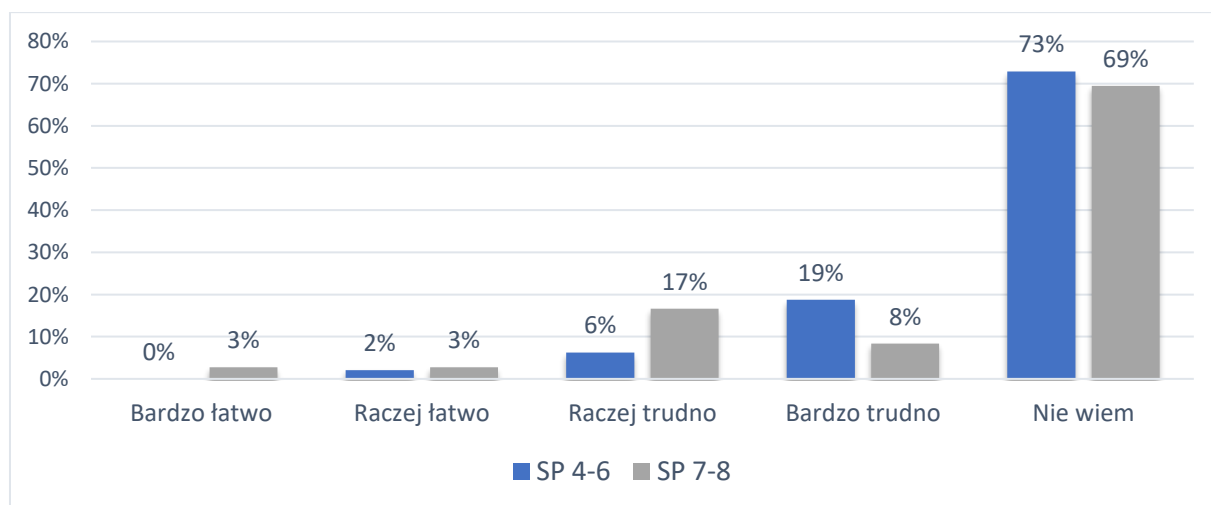
Wyniki badań wskazują, że prawie wszyscy uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków. W pierwszym zadanym pytaniu w tym obszarze: „Czy kiedykolwiek próbowałeś/łaś narkotyków lub dopalaczy?”, wszyscy badani uczniowie, zarówno klas 4-6, jak i 7-8 odpowiedzieli przecząco. W kolejnych pytaniach w tym obszarze uczniowie również odpowiadali przecząco.

Wykres 31. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku** (SP 4-6 – 73%; SP 7-8 – 69%). Jednakże, łącznie **2%** uczniów klas 4-6 oraz **6%** uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **łatwe lub bardzo łatwe**. Natomiast **25%** uczniów klas 4-6 i tyle samo uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **raczej lub bardzo trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 32. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?

Zbadano również postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Tabela 11. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	21%	31%	21%	27%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	6%	27%	27%	40%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	73%	15%	4%	8%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	0%	19%	81%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	2%	8%	17%	73%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	4%	19%	25%	52%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	0%	10%	90%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	65%	29%	2%	4%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	2%	4%	25%	69%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	0%	27%	19%	54%

Tabela 12. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	22%	42%	17%	19%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	14%	22%	36%	28%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	52,8%	36,1%	5,6%	5,6%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	8,3%	33,3%	58,3%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	6%	8%	14%	72%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	5,6%	22,2%	25%	47,2%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	5,6%	13,9%	80,6%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	69%	28%	0%	3%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5,6%	11,1%	27,8%	55,6%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	19%	28%	36%	17%

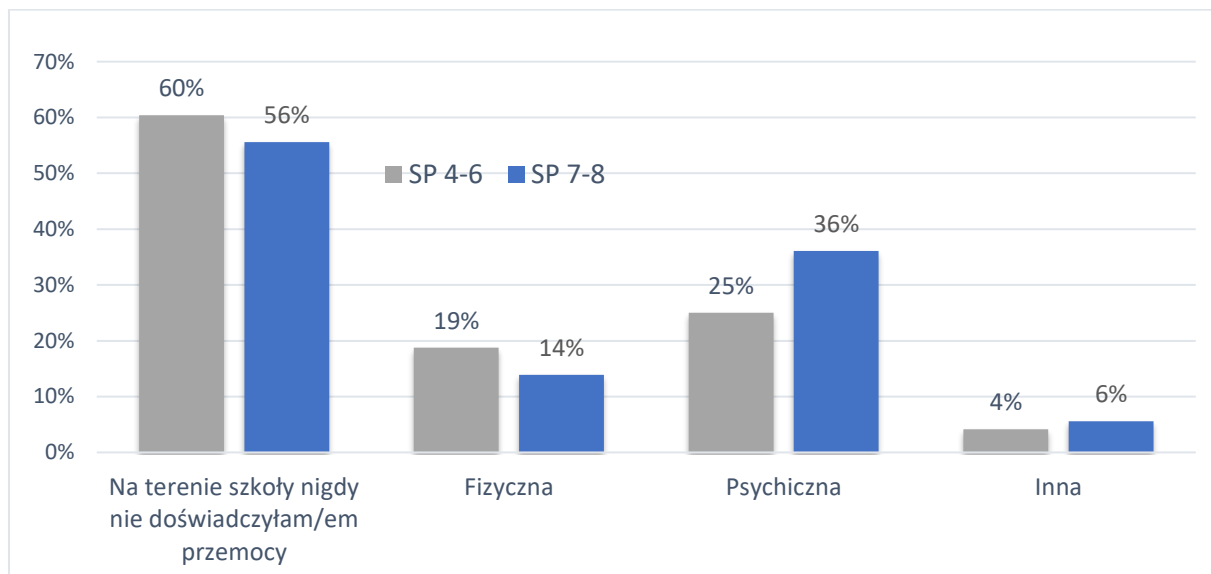
Przeprowadzone ankiety wśród uczniów Gminy Miejskiej Hel pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

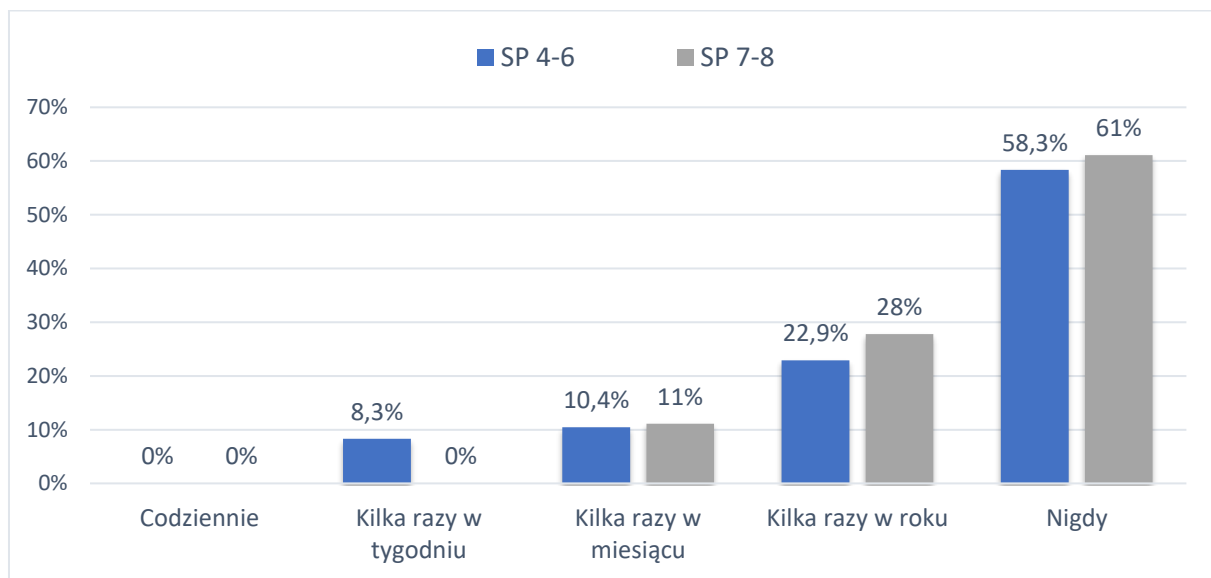
Jak wynika z przeprowadzonych badań około połowa badanych uczniów doświadcza przemocy w szkole ze strony rówieśników. Jeżeli chodzi, o **młodszych uczniów, to 60% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 19% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 25% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 4% doświadczyło innych niż wskazane form przemocy.** W przypadku starszych uczniów, **56% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 14% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 36% przemocy psychicznej, a 6% innej formy przemocy.** Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

W kolejnym pytaniu **58% uczniów klas 4-6 oraz 61% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie są ofiarami przemocy ze strony innych uczniów.** Część uczniów przyznaje, że **kilka razy w roku** (SP 4-6 – 23%; SP 7-8 – 28%) oraz **kilka razy w miesiącu** (SP 4-6 – 10%; SP 7-8 – 11%) doświadcza w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Pewna część młodszych uczniów deklaruje, że doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole nawet **kilka razy w tygodniu- SP 4-6: 8%.**

Wykres 33. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).

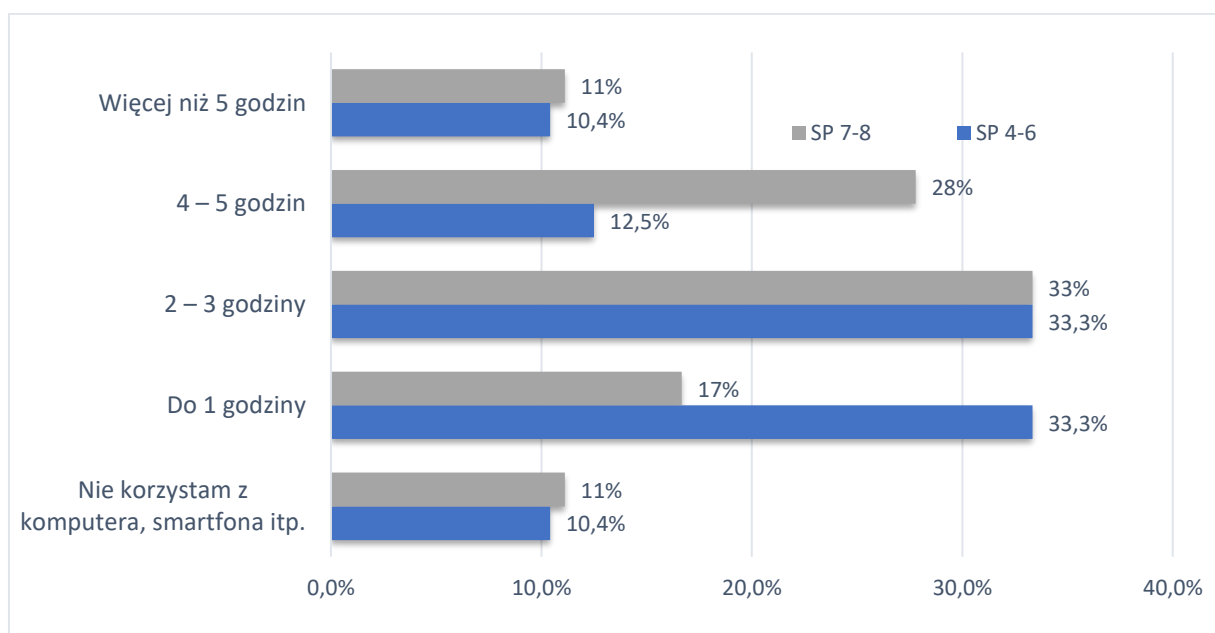

Wykres 34. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?

Kolejnym badanym obszarem było uzależnienie od komputera i/lub internetu. Większość uczniów szkoły podstawowej **spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin** (SP 4-6 – 33%; SP 7-8 – 33%). Poza tym, **33% młodszych uczniów oraz 17% starszych uczniów korzysta z komputera do godziny dziennie**. Jednakże, **13% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8 deklaruje, że spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, a 10% młodszych oraz 11% starszych uczniów nawet więcej niż 5 godzin dziennie**. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. Pozostałe **10% uczniów klas 4-6 i 11% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie korzysta z komputera**.

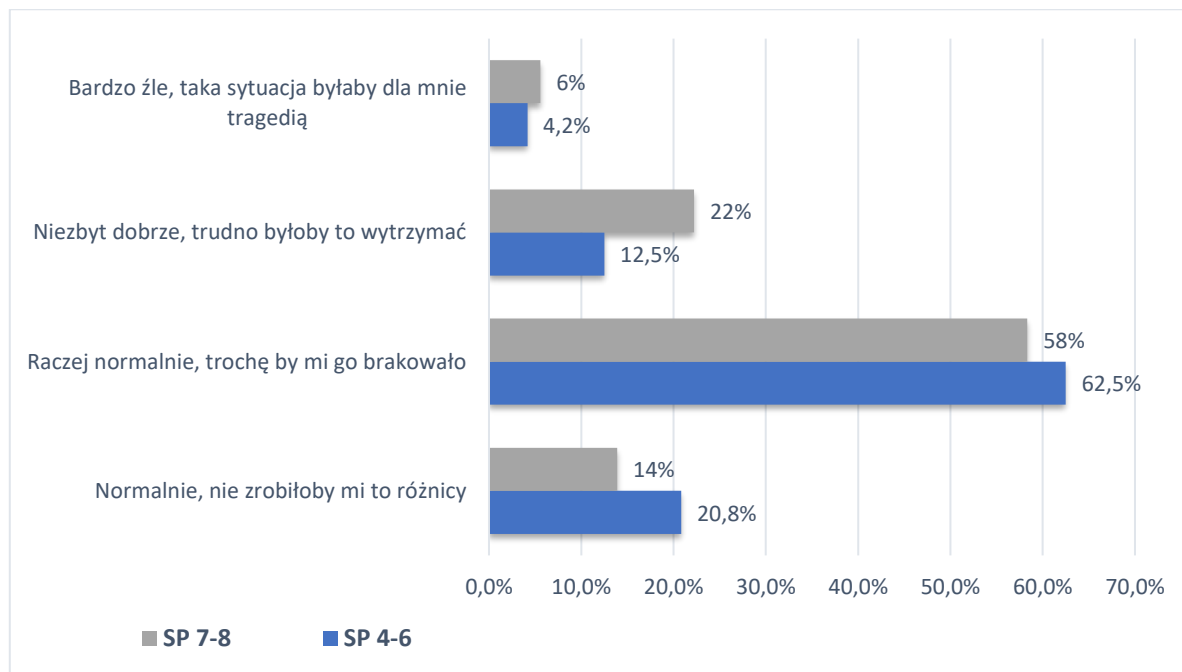
Wykres 35. Częstotliwość korzystania z komputera (poza szkołą).

Uczniowie zostali poproszeni o określenie, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 4-6 – 44%; SP 7-8 – 47%), nauka (SP 4-6 – 25%; SP 7-8 – 11%), strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami i filmami (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 3%), portale społecznościowe (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 – 11%), aplikacje do rozmów typu Messenger, WhatsApp (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 6%) oraz zakupy (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 – 3%).** Uczniowie wskazują również na inne (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 14%) formy spędzania czasu przed komputerem takie np. słuchanie muzyki, oglądanie seriali. Pozostałe 4% młodszych i 6% starszych uczniów odpowiedziało, że nie korzysta z komputera.

Łącznie **83% uczniów klas 4-6 oraz 72% uczniów klas 7-8** deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów, szczególnie starszych przyznaje, że **odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 12,5%; SP 7-8 – 22%)**. Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że **korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliłoby bardzo negatywnie (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 – 6%)**.

Wykres 36. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?

W przeprowadzonym badaniu uzyskane zostały także informacje na temat doświadczeń uczniów związanych z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że dzieciom i młodzieży w Gminie Miejskiej Hel nie są obce zjawiska takie, jak ośmieszanie czy nękanie drugiej osoby za pośrednictwem internetu.

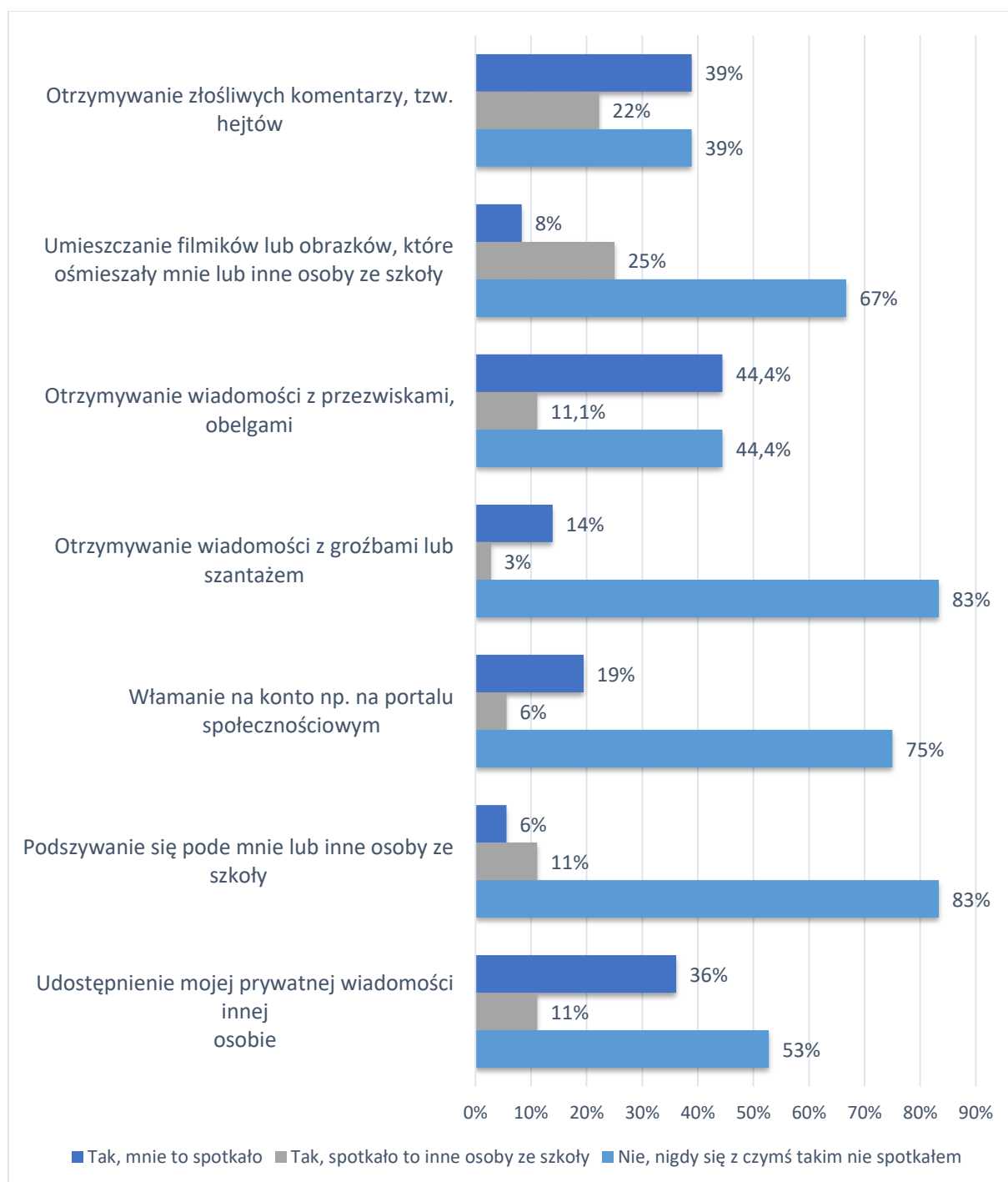
44% uczniów klas 4-6, a także 39% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie równie często padali ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (SP 4-6 – 35%; SP 7-8- 36%), otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 4-6 – 27%; SP 7-8- 44%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 10%; SP 7-8- 14%). Poza tym uczniowie wskazują, że doświadczyli włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6 – 23%; SP 7-8- 19%), umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 15%; SP 7-8 – 8%) oraz podszywania się po nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 6%).

Wykres 37. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.

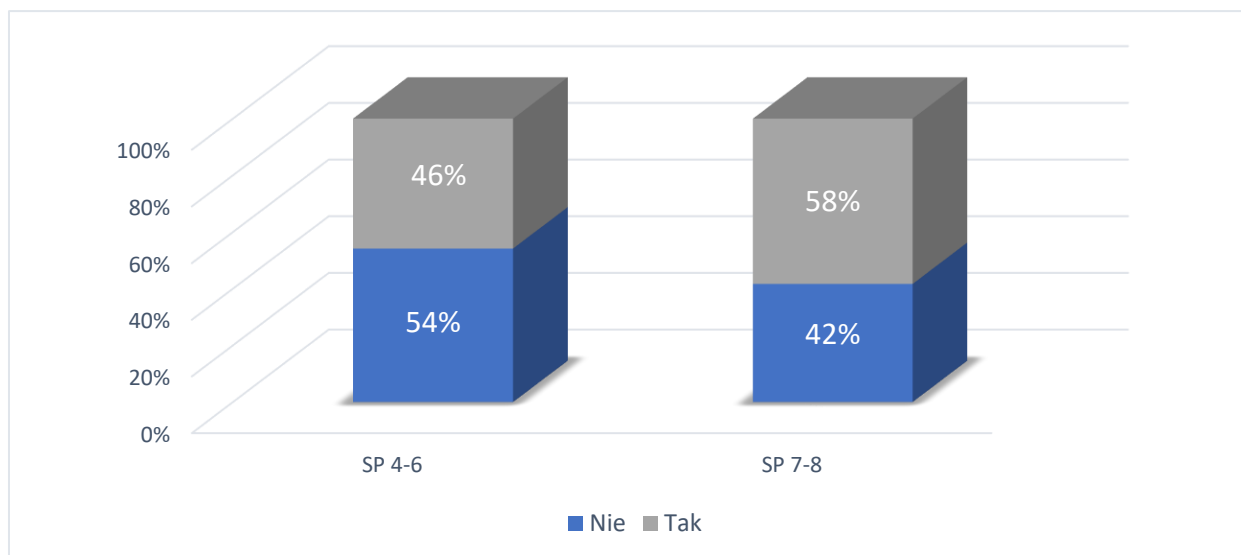

Wykres 38. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.

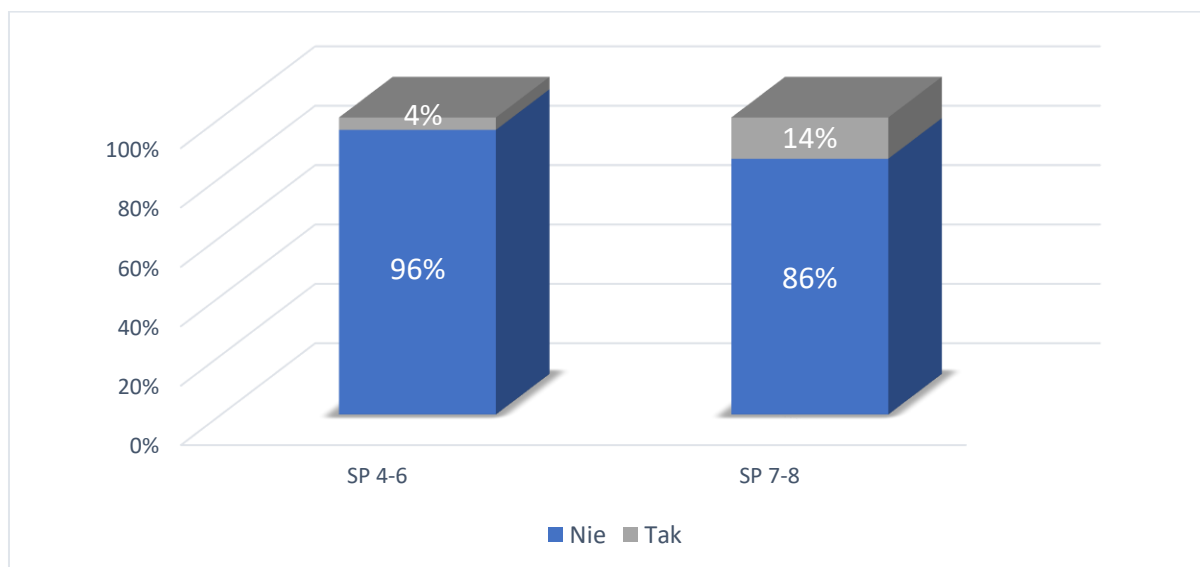
Poniższe wykresy ilustrują z kolei popularność gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Miejskiej Hel. Jak wynika z przeprowadzonych badań **znaczny odsetek uczniów korzystał już z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach: SP 4-6 – 46%; SP 7-8 – 58%.**

Wykres 39. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

Internetowe gry „na pieniądze” są wśród młodzieży Gminie Miejskiej Hel są zdecydowanie mniej popularne, co gry na automatach. 96% młodszych i 86% starszych uczniów klas podstawowych nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki. Tylko 4% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 grało już w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker).

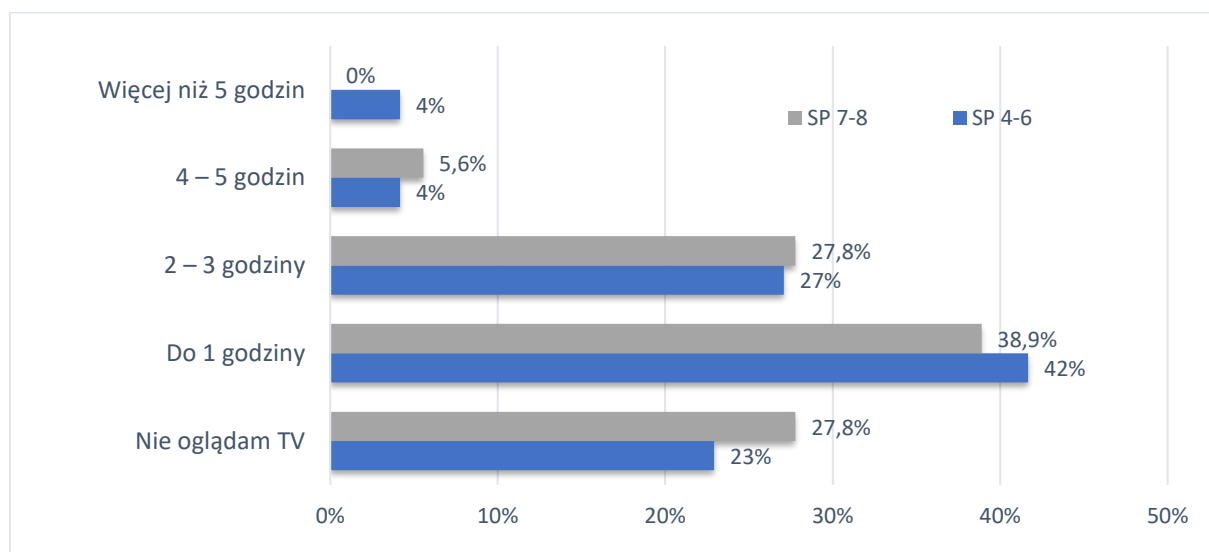
Wykres 40. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również, w jaki sposób czas wolny spędzają uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy Miejskiej Hel.

Jak wynika z przeprowadzonych badań uczniowie znaczą część swojego czasu przeznaczają na oglądanie telewizji. Najwięcej **uczniów spędza przed telewizorem około godziny dziennie (SP 4-6: 42%, SP 7-8: 39%)**. Jednakże, znaczna część uczniów ogląda telewizję nawet **od 2 do 3 godzin dziennie (SP 4-6: 27%, SP 7-8: 28%)**. Relatywnie niewielki odsetek uczniów **ogląda telewizję powyżej 4 godzin dziennie (SP 4-6: 8%, SP 7-8: 6%)**.

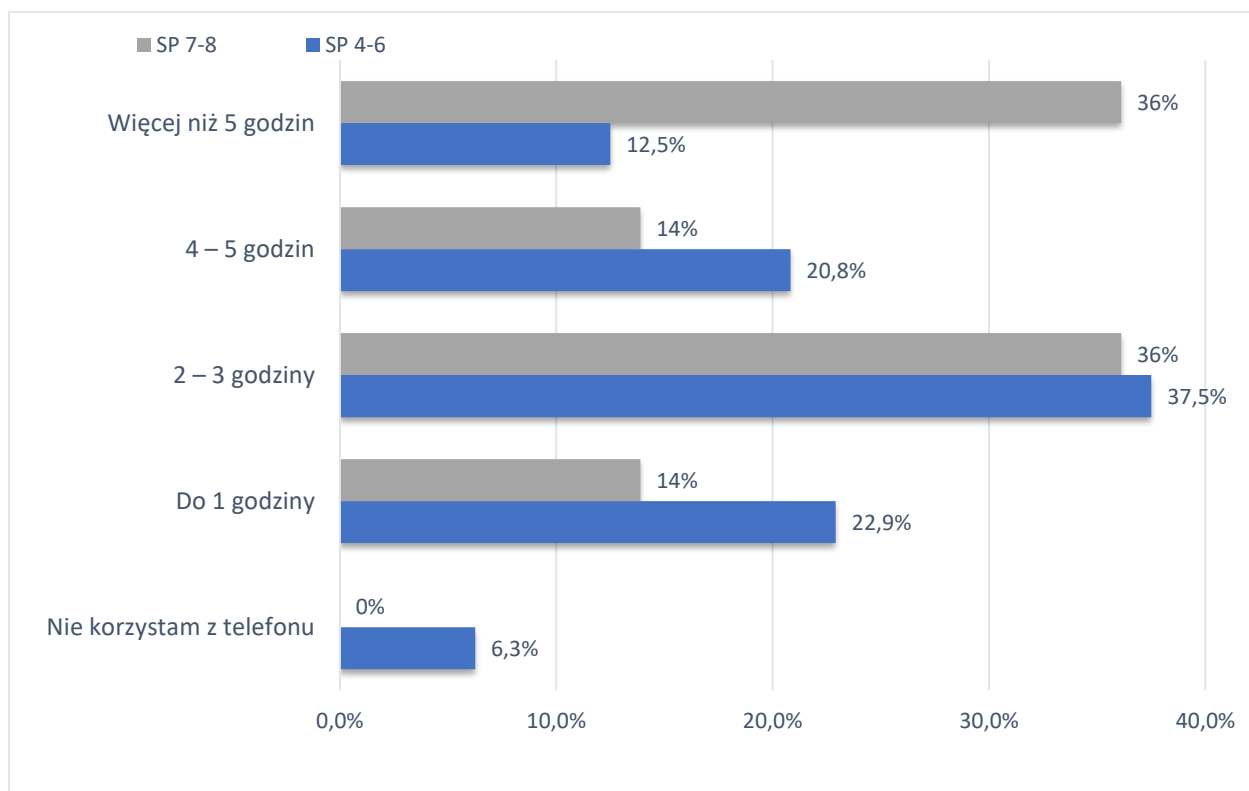
Wykres 41. Ile czasu dziennie przeznaczasz na oglądanie telewizji?

Wśród **najczęściej** oglądanych programów uczniowie wymieniają **filmy i/lub seriale (SP 4-6: 58%, SP 7-8: 56%)**, a także **programy dokumentalne i edukacyjne (SP 4-6: 8%, SP 7-8: 3%)**. **Najmniej** czasu uczniowie poświęcają na **oglądanie wiadomości oraz serwisów informacyjnych (SP 4-6: 2%, SP 7-8: 6%)** oraz **programów rozrywkowych (SP 7-8: 3%)**. Prawie 1/4 uczniów deklaruje, że **nie ogląda telewizji: SP 4-6: 21%, SP 7-8: 25%**.

Następnie zapytano uczniów ile czasu dziennie korzystają z telefonu. Jak się okazuje, **38% uczniów klas 4-6 oraz 36% uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie**. Niepokój budzi fakt, iż **33% uczniów klas 4-6 oraz aż 50% uczniów klas 7-8** deklaruje, że korzysta z telefonu **4 i więcej godzin dziennie**. Kolejno uczniowie w ten sposób spędzają czas **około godziny (SP 4-6: 23%, SP 7-8: 14%)**. Nieznaczny odsetek uczniów przyznaje, że **nie korzysta z telefonu: SP 4-6: 6%**.

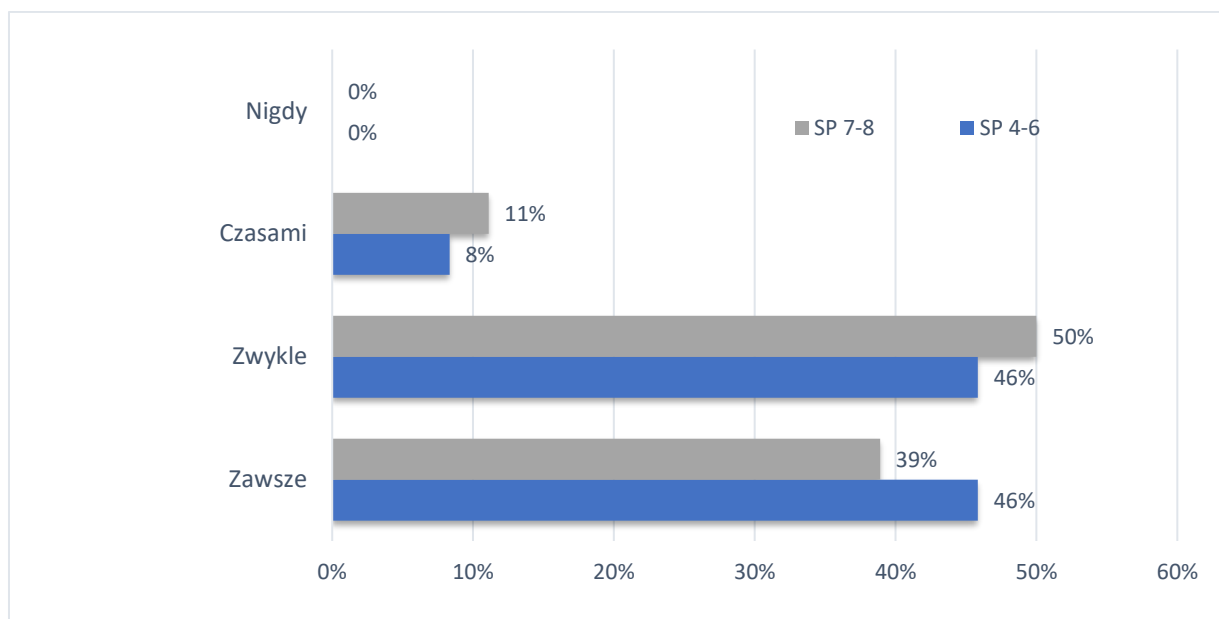
Wykres 42. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Korzystając z telefonu uczniowie najczęściej spędzają czas na **czatach oraz portalach społecznościowych (SP 4-6: 23%, SP 7-8: 47%)**, a także korzystając z różnego rodzaju aplikacji (SP4-6: 23%, SP 7-8: 17%) oraz słuchając muzyki (SP 4-6: 25%, SP 7-8: 11%). Część uczniów używa telefonu do oglądania śmiesznych filmików (SP 4-6: 6%, SP 7-8: 14%) lub też przeglądania stron internetowych (SP 4-6: 6%, SP 7-8: 8%).

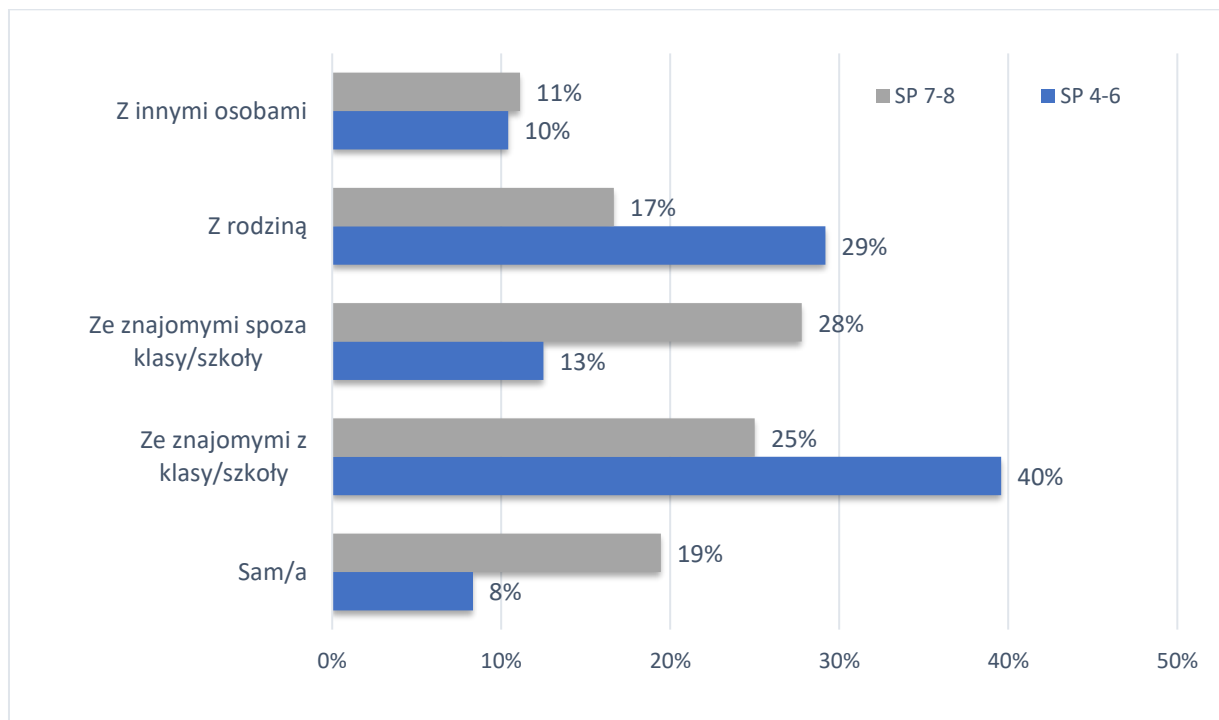
Jak wynika z deklaracji uczniów, ich rodzice najczęściej wiedzą, w jaki sposób spędzają czas wolny. **46% uczniów młodszych klas oraz 50% uczniów starszych klas** deklaruje, że ich rodzice zwykle wiedzą, co robią w wolnym czasie, a **46% uczniów klas 4-6 oraz 39% uczniów klas 7-8** przyznaje, że ich rodzice zawsze wiedzą, w jaki sposób spędzają oni czas wolny. Wynika z tego, że uczniowie ci podlegają najczęściej kontroli rodziców. Pozostali uczniowie odpowiedzieli, że ich rodzice czasami wiedzą (SP4-6: 8%, SP 7-8: 11%) co robią wolnym czasie.

Wykres 43. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?

Uczniowie z Gminy Hel **najczęściej spędzają czas wolny ze znajomymi z klasy/szkoły (SP 4-6: 40%, SP 7-8: 25%)** lub w **towarzystwie rodziny (SP 4-6: 29%, SP 7-8: 17%)**. Część uczniów spędza ten czas **ze znajomymi spoza klasy/szkoły (SP 4-6: 13%, SP 7-8: 28%)**, w **samotności (SP 4-6: 8%, SP 7-8: 19%)**, czy też z **innymi osobami** niż wymienione w ankiecie (**SP 4-6: 10%, SP 7-8: 11%**).

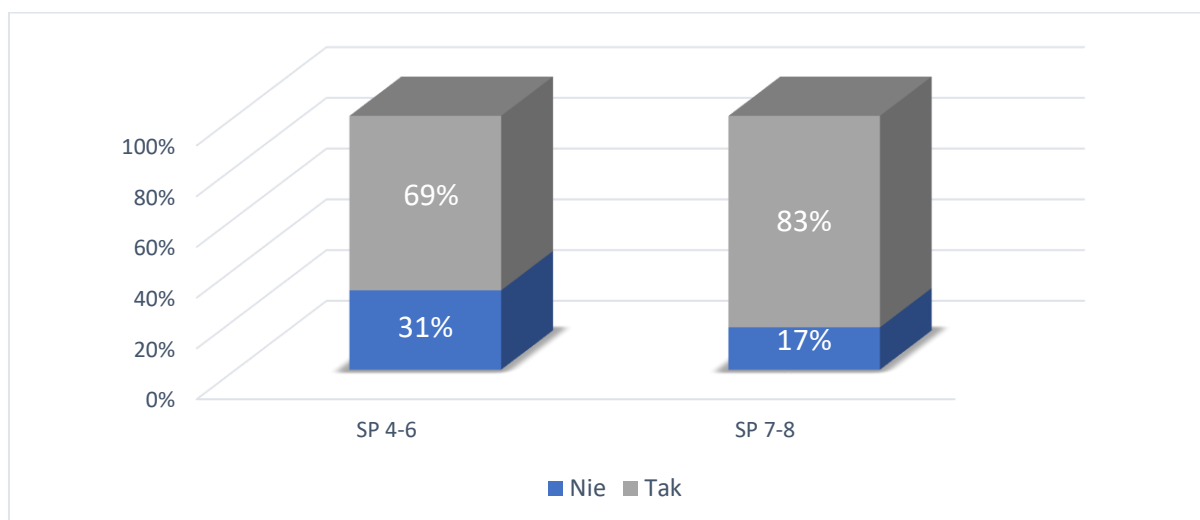
Wykres 44. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

1/3 młodszych i nieco ponad 1/5 starszych uczniów z Gminy Miejskiej Hel uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego: **SP 4-6: 35%, SP 7-8: 22%**. Jednakże 15% uczniów klas 4-6 oraz 33% uczniów klas 7-8 uważa, że w okolicy powinno być więcej organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów, a 29% uczniów klas 4-6 i 17% uczniów klas 7-8, że mogłoby być więcej obiektów sportowych. Z kolei 8% uczniów młodszych klas i tyle samo uczniów starszych klas wskazuje, że brakuje terenów zielonych. Uczniowie mieli również możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje kina, skate parków i różnego rodzaju miejsc rozrywki oraz galerii handlowych.

Uczniowie zostali zapytani także o posiadane pasje- w większości przyznają, że je posiadają (**SP4-6: 69%, SP 7-8: 83%**), wskazując na różnorodne zajęcia, w tym np. rysowanie, szkicowanie, gry na instrumentach czy dyscypliny sportowe.

Wykres 45. Czy masz pasję- coś, co lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz, że mija Ci czas?

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Miejskiej Hel można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy Miejskiej Hel.

a) Najistotniejszym problemem zdaniem mieszkańców w ich środowisku lokalnym jest kryzys rodziny, kryzys norm moralnych oraz zanieczyszczenie krajobrazu i zanieczyszczenie wody. Z pewnością w tej sferze są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań w obszarze przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacją zawodową mieszkańców gminy.

Z kolei za najmniej istotne problemy społeczne w społeczności lokalnej mieszkańcy uznali zanieczyszczenie powietrza oraz bezrobocie.

b) Problem nadużywania alkoholu jest na średnim poziomie ryzyka. Należy zwrócić tutaj uwagę na wczesny wiek inicjacji alkoholowej- 72% badanych wskazało na wiek pomiędzy 13 a 15 rokiem życia. Poza tym tylko 1/5 mieszkańców spożywa alkohol rzadziej niż kilka razy w miesiącu. Jednakże, badani deklarują w większości, iż jednorazowo nie spożywają znacznych ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na średnim poziomie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania. Jednakże, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

c) Palenie wyrobów tytoniowych jest wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Hel zauważalnym problemem. Nieco ponad połowa mieszkańców (54%) przyznaje się do palenia wyrobów tytoniowych okazjonalnie lub nałogowo. Poziom wiedzy na temat szkodliwości palenia zarówno papierosów, jak i e-papierosów jest wśród mieszkańców na wysokim poziomie. Większość mieszkańców zdaje sobie sprawę, że palenie e-papierosów jest równie lub też bardziej szkodliwe, co palenie zwykłych papierosów, a tylko 16% twierdzi, że jest mniej szkodliwe.

d) Nieco ponad 1/3 badanych twierdzi, że zna w bliskim otoczeniu osoby zażywające substancje odurzające. Najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród społeczności lokalnej jest marihuana i haszysz- 26% mieszkańców twierdzi, że zna osoby zażywające tę substancję. Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania owych substancji, to zdecydowana większość twierdzi, że nie wie gdzie można nabyć tego typu substancje. Wskazane jest zwrócenie większej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.

e) Problemem środowiskowym jest także przemoc w rodzinie. Wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Hel zauważalny jest średni poziom świadomości na temat specyfiki przemocy. Poza tym, niewielu badanych (14%) posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.

f) Znacznym problemem w środowisku lokalnym Gminy Miejskiej Hel jest również uzależnienie od komputerów i Internetu. Łącznie 100% badanych ocenia, że jest to bardzo lub dość powszechne zjawisko w ich najbliższym otoczeniu.

g) Badanie wykazało, że również cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności zauważalny problem- 41% badanych mieszkańców Gminy Miejskiej Hel deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarami przestępstwa internetowego lub też podejrzewa, że tak się dzieje. Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.

h) Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Miejskiej Hel jest na wysokim poziomie ryzyka. Aż 88% badanych ocenia, że jest to bardzo lub dość powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym. Żaden z badanych nie posiada wiedzy na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie owych informacji, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

2. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

a) Ankieta wykazała, że stosunkowo dużo osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych. Przypadki próby kupna zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (40%).

b) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży na terenie Gminy Miejskiej Hel jest zauważalnym, aczkolwiek nie nagminnym problemem. 35% badanych twierdzi, że przypadki spożywania alkoholu w obrębie punktu, w którym pracują nie zdarzają się. Jednakże, 60% wskazuje, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku, a 5%, że kilka razy w miesiącu. Pewien odsetek sprzedawców wskazuje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy doszło do nieprzyjemnego zdarzenia związanego ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu (10%), a także istniała potrzeba wzywania Policji w celu interwencji (5%).

c) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a większość ankietowanych poważnie traktuje ten zakaz. Połowa badanych sprzedawców zawsze sprawdza dowód osobisty w przypadku wątpliwości, co do wieku kupującego, a nieco ponad 1/3 robi to często. Pozostali sprzedawcy rzadko sprawdzają dokumenty potwierdzające wiek. Poza tym, 55% badanych sprzedawców deklaruje, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia, 30% nie jest co do tego pewne, a 15% przyznaje, że zdarzyło im się to kilka razy. Zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

d) Większość mieszkańców uważa, że w ich okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Jednocześnie, wszyscy badani sprzedawcy ocenili funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu raczej i bardzo dobrze.

3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi.

b) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Miejskiej Hel jest na średnim poziomie ryzyka. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- 10% młodszych uczniów oraz 17% starszych uczniów szkoły podstawowej ma za sobą inicjację alkoholową. Jednakże, w porównaniu z wynikami badania ESPAD, młodzież z Gminy Miejskiej Hel pije alkohol zdecydowanie rzadziej niż ich rówieśnicy w badaniu ogólnopolskim. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi oraz towarzystwo rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

c) Palenie tytoniu nie jest rozpowszechnionym nałogiem wśród uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Miejskiej Hel. Badania wykazały, że niewielki odsetek badanych młodych mieszkańców palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 19% uczniów klas 7-8. Uczniowie najczęściej wskazują, że palą podczas spotkań ze znajomymi. W porównaniu z badaniem ESPAD, palenie tytoniu przez uczniów szkół podstawowych jest na niższym poziomie w porównaniu z uczniami w badaniu ogólnopolskim. Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty

profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

d) Jak wynika z badań zażywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest rozpowszechnionym problemem. Do zażywania narkotyków i/lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu nie przyznał się żaden z badanych uczniów. Mimo to, należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

e) Kolejnym zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. To przede wszystkim dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na problem przemocy rówieśniczej. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

f) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego czy na oglądaniu telewizji. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

g) Już 44% uczniów klas 4-6 oraz 39% uczniów klas 7-8 doświadczyło zjawiska „hejtowania” w przestrzeni internetowej. Uczniowie padali również ofiarami wielu innych działań z zakresu cyberprzemocy. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

h) Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Już 46% młodszych oraz 58% uczniów starszych klas szkoły podstawowej ma doświadczenia związane z grą na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze). Również internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadań na lekcjach wychowawczych.

i) Jak wynika z przeprowadzonych badań część badanych uczniów nie potrafi zagospodarować swojego czasu wolnego. Uczniowie często spędzają czas wolny przed telewizorem, komputerem czy korzystając ze smartfonów, przeznaczając go na oglądanie filmów, seriali, korzystanie z portali społecznościowych, rzadko kiedy na naukę, czy programy dokumentalne, informacyjne. Większość badanych uczniów przyznaje, że w okolicy brakuje atrakcyjnych propozycji spędzania czasu wolnego, takich jak obiekty sportowe, tereny zielone, organizacje młodzieżowe. Należy poświęcić więcej uwagi ofercie zajęć oraz oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży na terenie gminy. Może istnieć potrzeba szerszego zdiagnozowania zasygnalizowanego problemu.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Miejskiej Hel przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, • bardzo dobra baza rekreacyjno-sportowa, • dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie gminy, • aktywna działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych, • brak placówek leczenia odwykowego, • ujemny przyrost naturalny, • mała liczba pracowników posiadających kompetencje do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą na salach gimnastycznych, w świetlicach wiejskich, • niski poziom wykształcenia mieszkańców, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie, • niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży,

<ul style="list-style-type: none"> • aktywna działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku; • wykwalifikowani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz MKRPA, • funkcjonowanie Punktu Pomocy Rodzinie wraz z dostępnością psychologa i instruktora terapii uzależnień, • funkcjonowanie grupy samopomocowej AA, • działalność Świetlicy Środowiskowej- dostępność placówki wsparcia dziennego; • zatrudnianie opiekunek środowiskowych w MOPS, które świadczą usługi pomocowe osobom starszym i niepełnosprawnym, • efektywna praca asystenta rodziny; • dostępność miejskiego przedszkola, • zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy, • system stypendialny dla dzieci, • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim, • kontrola punktów sprzedaży alkoholu na wysokim poziomie, • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego- Straż Miejska. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt niskie wynagrodzenie pracowników, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • brak dostępu do zajęć edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy, • niedostatecznie rozwinięta działalność wolontarystyczna, • postępujące obciążenie demograficzne- starzenie się społeczeństwa, • brak specjalistów do prowadzenia terapii grupowej i indywidualnej rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie; • brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych.
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, dodatnie saldo migracji, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, działalność mieszkańców w stowarzyszeniach, promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, rozwój i modernizacja bazy oświatowej; rozwój i modernizacja bazy rekreacyjno-sportowej, spadek ogólnej liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, utrzymujący się wskaźnik bezrobocia, rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa (problem o charakterze globalnym) i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, zjawisko przemocy w rodzinie,

<ul style="list-style-type: none"> • niska popularność substancji psychoaktywnych wśród uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach, • uzależnienia behawioralne (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży), • zjawisko cyberprzemocy.
---	--

RODZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MIEJSKIEJ HEL NA LATA 2021-2025

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Hel pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2025, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja Gminy Miejskiej Hel na lata 2021-2025 brzmi:

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Miejskiej Hel odpowiednich warunków do życia i rozwoju poprzez przeciwdziałanie patologiom społecznym i wykluczeniu społecznemu, a także integrację lokalnej społeczności.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Miejskiej Hel. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania oraz w formach instytucjonalnych – domu pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;

- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ popularyzację rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego najuboższych mieszkańców Gminy,
- ✓ wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się średniej aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ utrzymywanie się średniego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ wzrost zjawiska cyberprzemocy i potrzebę jego zapobiegania.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Miejskiej Hel poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021 - 2025* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą

I CEL OPERACYJNY: Poprawa jakości życia osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz seniorów;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Praca socjalna z osobami starszymi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym;
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba osób starszych, którym udzielono wsparcia zatrudnionego w MOPS opiekuna;

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel– Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, fundusz zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu długotrwałej choroby;
- ✓ liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia zatrudnionego w MOPS opiekuna;
- ✓ liczba osób długotrwale chorych, którym udzielono wsparcia zatrudnionego w MOPS opiekuna;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- ✓ liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ✓ ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel– Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY – Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych

i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;

- Systematyczna współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Budowanie międzyinstytucjonalnego systemu wczesnej interwencji;
- Realizacja programów wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ liczba osób objętych programami wczesnej interwencji;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;
- ✓ liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym;
- ✓ liczba projektów przeprowadzonych w świetlicach wiejskich
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel – Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, Straż Miejska, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY– Pomoc i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc noclegowych;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz monitoring zjawiska;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba akcji społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel – Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA, MZI

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, Straż Miejska placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie pomocy oraz wsparcia osobom i rodzinom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- ✓ liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- ✓ liczba dzieci z osób ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- ✓ liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel– Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych na terenie gminy;

- Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym;
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia oraz grup samopomocy;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- ✓ liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel – Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, Straż Miejska, placówki oświatowe, Kościoł,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba bezrobotnych długoterminowych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba osób bezrobotnych, które skierowano na zajęcia w Klubie Integracji Społecznej;
- ✓ liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel – Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczności lokalnej oraz zwiększenie udziału mieszkańców w realizacji inicjatyw społecznych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy;
- Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych;
- Tworzenie warunków do rozwijania i utrzymywania relacji sąsiedzkich;
- Wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych,

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń.

Jednostka realizująca: Gmina Miejska Hel – Rada Miasta Helu, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Helu, jako organ wykonawczy, MOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Miejskiej Hel;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Miejskiej Hel;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hel na lata 2017-2021;
- 5) Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2018-2020;
- 6) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Helu, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Miasta. Corocznie sporządzany będzie skrócony

raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 2 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiednią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2021- 2025 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak art. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Spis tabel

Tabela 1. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.....	19
Tabela 2. Przestępstwa na terenie gminy.	19
Tabela 3. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.	20
Tabela 4. Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	26
Tabela 5. Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MOPS w Gminie Miejskiej Hel w latach 2017-2019- liczba rodzin	27
Tabela 6. Liczba bezrobotnych w latach 2017-2019.....	31
Tabela 7. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.....	43
Tabela 8. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.....	47
Tabela 9. Przekonania dotyczące przemocy.....	56
Tabela 10. Liczebność badanej grupy- uczniowie.....	59
Tabela 11. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.....	68
Tabela 12. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.....	69
Tabela 13. Analiza SWOT.	87

Spis wykresów

Wykres 1. Ludność Miejskiej Hel w rozbiciu na ekonomiczne grupy wiekowe.	9
Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Hel w latach 2015-2019.....	10
Wykres 3. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS.....	26
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu ubóstwa w latach 2017-2019.....	28
Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.....	29
Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019.....	30
Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.....	32
Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2017-2019.....	33
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Hel z powodu alkoholizmu w latach 2017-2019.	34
Wykres 10. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy...	45
Wykres 11. Stopień dostępności lokali w Gminie Hel, w których można kupić alkohol w opinii dorosłych mieszkańców.	45
Wykres 12. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?.....	48
Wykres 13. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?	49
Wykres 14. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?	50
Wykres 15. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?	50
Wykres 16. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)?	51
Wykres 17. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?.....	52
Wykres 18. Przekonania dotyczące wychowania.....	53
Wykres 19. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?	54
Wykres 20. Jak czujesz się w swojej klasie?.....	60
Wykres 21. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?	61
Wykres 22. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?	61

Wykres 23. Okoliczności inicjacji alkoholowej.....	62
Wykres 24. Jak często pijesz alkohol?	63
Wykres 25. Rodzaj spożywanego alkoholu.....	63
Wykres 26. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?	64
Wykres 27. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?	65
Wykres 28. Okoliczności inicjacji nikotynowej.....	65
Wykres 29. Czy obecnie palisz papierosy?	66
Wykres 30. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?.....	66
Wykres 31. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?	67
Wykres 32. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?	67
Wykres 33. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).	71
Wykres 34. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?.....	71
Wykres 35. Częstotliwość korzystania z komputera (poza szkołą).....	72
Wykres 36. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?.....	73
Wykres 37. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.	74
Wykres 38. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.	75
Wykres 39. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?.....	76
Wykres 40. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?.....	76
Wykres 41. Ile czasu dziennie przeznaczasz na oglądanie telewizji?	77
Wykres 42. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?.....	78
Wykres 43. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?.....	79
Wykres 44. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?.....	79
Wykres 45. Czy masz pasję- coś, co lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz, że mija Ci czas?	80